

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

KU LEUVEN

Maastricht University

Faculteit Rechten

master in de rechten

Masterthesis

Voorafgaande erkenning van schuld: een risico of een opportuniteit voor verdachten?

Mike Roosen

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten, afstudeerrichting rechtsbedeling

PROMOTOR :

Prof. dr. Michele PANZAVOLTA

BEGELEIDER :

Mevrouw Sanne POTARGENT

De transnationale Universiteit Limburg is een uniek samenwerkingsverband van twee universiteiten in twee landen: de Universiteit Hasselt en Maastricht University.

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

www.uhasselt.be

Universiteit Hasselt

Campus Hasselt:

Martelarenlaan 42 | 3500 Hasselt

Campus Diepenbeek:

Agoralaan Gebouw D | 3590 Diepenbeek

2016
2017

Maastricht University

Faculteit Rechten

master in de rechten

Masterthesis

Voorafgaande erkenning van schuld: een risico of een opportuniteit voor verdachten?

Mike Roosen

Scriptie ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten, afstudeerrichting rechtsbedeling

PROMOTOR :

Prof. dr. Michele PANZAVOLTA

BEGELEIDER :

Mevrouw Sanne POTARGENT

Samenvatting

Deze masterscriptie bespreekt en vergelijkt de vormen van consensualisme in het Belgische strafprocesrecht: de voorafgaande erkenning van schuld, de minnelijke schikking en de strafbemiddeling. Daarna wordt besproken welke van deze figuren het voordeligst kan zijn voor een verdachte. De criteria om dit te bepalen zijn: de laagste straf en de rechtszekerheid voor de verdachte om die straf te krijgen. Als laatste wordt gecontroleerd of deze figuren voldoen aan de beoogde doelstellingen van de wetgever: het wegwerken van de gerechtelijke achterstand in strafzaken zonder meer tijd of kosten in beslag te nemen. Er worden voorstellen gemaakt die ervoor kunnen zorgen dat deze figuren beter de doelstellingen kunnen behalen en in overeenstemming zijn met het EVRM en de rechtspraak van het EHRM.

Mijn centrale onderzoeksvraag is: Was de invoering van de voorafgaande erkenning van schuld noodzakelijk om de door de wetgever beoogde doelstellingen te halen in het licht van de al bestaande figuren, nl. minnelijke schikking en strafbemiddeling?

Eerst worden mijn onderzoeksvragen en mijn methodologie kort toegelicht. Daarna wordt het consensualisme in het strafrecht toegelicht omdat de rechtsfiguren hier onder vallen. Enkele argumenten tegen het consensualisme worden aangehaald.

Verder wordt voor iedere figuur apart ingegaan op de toepassingsvoorwaarden, de partijen die aan bod komen en hun rol in de betreffende procedure en de gevolgen van een geslaagde of een mislukte procedure. De verschillen tussen de figuren worden als laatste beschreven. De klassieke procedure komt ook aan bod. Hierbij wordt vooral ingegaan op de bekentenis omdat deze lijkt op de voorafgaande erkenning van schuld. Ook hier wordt gekeken naar de toepassingsvoorwaarden en de gevolgen van beide figuren.

Het laatste hoofdstuk zal aanpassingen voor de rechtsfiguren voorstellen om beter de beoogde doelstellingen van de wetgever te kunnen halen: de gerechtelijke achterstand wegwerken zonder meer tijd of kosten in beslag te nemen. Deze voorstellen kunnen de figuren in overeenstemming brengen met het recht op een eerlijk proces en de bijhorende rechtspraak van het EHRM.

Uiteindelijk worden de onderzoeksvragen beantwoord in de conclusie. De belangrijkste bevindingen en de voorgestelde aanpassingen worden nog eens herhaald.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Inleiding.....	5
Hoofdstuk 1. Consensualisme in het strafrecht	9
Hoofdstuk 2. Voorafgaande erkenning van schuld.....	13
2.1 Wat is de voorafgaande erkenning van schuld?	13
2.2 Waarom werd deze figuur ingevoerd?	13
2.3 Wat zijn de voorwaarden waaraan voldaan moet worden?	13
2.3.1 De plafondstraf die opgelegd kan worden	14
2.3.2 De uitgesloten categorieën	14
2.3.3 De personen die kunnen beslissen om deze figuur toe te passen	15
2.3.4 Het moment waarop de procedure moet opgestart worden	15
2.3.5 Bijstand van een advocaat.....	17
2.4 Hoe verloopt de voorafgaande erkenning van schuld?	19
2.4.1 De rol van de verdachte	19
2.4.2 De rol van de advocaat	20
2.4.3 De rol van het O.M.	20
2.4.4 De rol van de rechter	20
2.4.5 De rol van het slachtoffer	21
2.5 Wat zijn de gevolgen van een geslaagde procedure?	22
2.6 Wat gebeurt er indien de procedure niet slaagt?	22
2.7 Wat zijn de gevaren bij deze procedure ten opzichte van de verdachte?.....	23
2.7.1 Afwezigheid van de advocaat	23
2.7.2 Bedrog en dwang met zelf-incriminatie tot gevolg	23
2.8 Wat beschermt de verdachte tegen deze gevaren?	24
Hoofdstuk 3. De minnelijke schikking	27
3.1 Wat is de minnelijke schikking?	27
3.2 Wat zijn de voorwaarden voor een minnelijke schikking?	27
3.2.1 De plafondstraf die opgelegd kan worden	27
3.2.2 De personen die kunnen beslissen om tot een minnelijke schikking over te gaan	29
3.2.3 Het moment waarop de minnelijke schikking moet aanvangen	29
3.2.4 Wanneer kan een minnelijke schikking aangegaan worden?	30
3.3 Hoe verloopt een minnelijke schikking?	31
3.3.1 De rol van de verdachte	31
3.3.2 De rol van het slachtoffer	32
3.3.3 De rol van de rechter	32
3.3.4 De rol van het O.M.	34
3.4 Wat zijn de gevolgen van een geslaagde minnelijke schikking?	34
3.5 Wat als de minnelijke schikking mislukt?	35
3.6 Wat is het verschil met de voorafgaande erkenning van schuld?	36

3.7 Is het mogelijk om een keuze te maken tussen de minnelijke schikking en de voorafgaande erkenning van schuld?.....	37
3.8 Wat is de betere keuze voor de verdachte?	37
Hoofdstuk 4. De strafbemiddeling.....	39
4.1 Wat is de strafbemiddeling?	39
4.2 Wat zijn de voorwaarden voor strafbemiddeling?	39
4.2.1 De plafondstraf die opgelegd kan worden	39
4.2.2 Het moment waarop een strafbemiddeling moet opgezet worden	40
4.2.3 Wanneer een strafbemiddeling opgezet kan worden.....	40
4.2.4 De personen die de strafbemiddeling kunnen aanvragen	41
4.2.5 Bijstand van een advocaat.....	41
4.3 Hoe verloopt een strafbemiddeling?.....	41
4.3.1 De rol van de verdachte	41
4.3.2 De rol van het slachtoffer	42
4.3.3 De rol van het O.M. meer bepaald: de professionele actoren.....	42
4.3.4 De afwezigheid van de rechter	43
4.4 Wat zijn de gevolgen van een geslaagde strafbemiddeling?	43
4.5 Wat als de strafbemiddeling mislukt?.....	44
4.6 Wat is het verschil met de voorafgaande erkenning van schuld en de minnelijke schikking?	45
4.7 Kan de verdachte kiezen tussen de voorafgaande erkenning van schuld en de strafbemiddeling?	46
4.8 Wat is voor de verdachte de beste keuze indien hij kan kiezen?	47
Hoofdstuk 5. De klassieke procedure: De bekentenis	49
5.1 Wat is een bekentenis?	49
5.2 Wat zijn de voorwaarden voor de bekentenis?	49
5.3 Wat zijn de gevolgen van de bekentenis?	50
5.4 Verzachtende omstandigheden	52
5.4.1 Wat zijn verzachtende omstandigheden?	52
5.4.2 Wat zijn de gevolgen van verzachtende omstandigheden?	52
5.5 Wat is het verschil tussen de bekentenis en de voorafgaande erkenning van schuld?.....	53
5.6 Wat is voordeliger voor de verdachte: een bekentenis of de voorafgaande erkenning van schuld?	54
Hoofdstuk 6. Hoe zou de regeling van het consensualisme moeten zijn in het strafprocesrecht? ..	55
6.1 Tijdbesparend en kostenbesparend	55
6.2 De overeenstemming met artikel 6 EVRM en de rechtspraak van het EHRM.....	56
6.3 Mijn voorstel voor de aanpassing van de voorafgaande erkenning van schuld	57
6.4 Mijn voorstel voor de aanpassing van de minnelijke schikking	58
6.5 Mijn voorstel voor de aanpassing van de strafbemiddeling	59
Conclusie	61
Bibliografie	65

Inleiding

1. In België kampt justitie met meerdere problemen: De werklast ligt te hoog, er is achterstand met de behandeling van de zaken wat leidt tot de verjaring of de seponering, er is te weinig personeel, de tolken worden niet op tijd betaald want justitie heeft een hoge kostprijs maar ontkomt niet aan de besparingen die opgelegd worden. Voor de zaken die wel behandeld kunnen worden, heeft de rechter een probleem om te beslissen over de wijze van de strafuitvoering.

Hij kan een gevangenisstraf opleggen maar op dit moment is er geen plaats meer in de strafinstellingen en is er onvoldoende personeel voor de bewaking bij die huidige instellingen. Ook de strafuitvoering onder elektronisch toezicht is geen mogelijkheid omwille van een tekort aan enkelbanden. Als het al tot een uitspraak komt, is de kans klein dat de opgelegde straf onmiddellijk uitgevoerd kan worden indien deze straf een opsluiting inhoudt. Omwille van het feit dat de plaatsen in de gevangenis beperkt zijn, wordt in zoverre het gaat de zo kortst mogelijk durende gevangenisstraf opgelegd of enkel de geldboete opgelegd. In het slechtste geval worden zaken geseponeerd of wordt de straf met uitstel/opschorting opgelegd. Dit kan een beeld van straffeloosheid wekken, wat niet ten goede zal komen voor het vertrouwen van de maatschappij in justitie. Zoals het adagium luidt: *justice must not only be done, it must also be seen to be done*. Voor een slachtoffer is er niet veel rechtvaardigheid indien hij moet aanzien dat een verdachte niet gestraft wordt voor een gepleegd misdrijf.

2. De wetgever heeft ingegrepen om deze problemen weg te werken en maatregelen worden getroffen om het vertrouwen in justitie terug te winnen. Zo worden meer gevangenisstraffen gebouwd en worden enkelbanden bij besteld. Er zijn figuren ingevoerd om de werklast van de rechtbank in te perken. Zo zijn eerder de minnelijke schikking en de strafbemiddeling ingevoerd om te zorgen dat rechtvaardigheid geschiedt zonder dat hierbij een verdachte zijn straf in een instelling moet uitvoeren. Evenwel zal een verdachte zijn verantwoordelijkheid toch moeten opnemen en het slachtoffer moet het gepaste herstel krijgen waar hij recht op heeft. Justitie heeft hier in principe ook baat bij: het doel van de figuren is om een snellere rechtspleging te bekomen die tegelijkertijd minder kosten met zich mee brengt dan wanneer men de zaak via de klassieke strafprocedure zou behandelen.

3. Ondanks deze mogelijkheden heeft de wetgever beslist om nog een figuur in te voegen. De wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering, ook wel gekend als de Potpourri II (BS 19 februari 2016), heeft een nieuwe rechtsfiguur in het strafprocesrecht gecreëerd. Deze figuur werd de voorafgaande erkenning van schuld genoemd. Dit is een nieuwe regeling die aan verdachten de mogelijkheid biedt om te onderhandelen over de mogelijke straf die gevorderd en uitgesproken kan worden indien aan de opgestelde voorwaarden voldaan zijn. Deze figuur is opgenomen in artikel 216 Sv.

4. De wenselijkheid van de *plea bargain* in het Belgisch systeem werd in vraag gesteld.¹ De mening werd geopperd dat dit het vertrouwen van het publiek in justitie zou doen afnemen. Het gevaar

¹ P. DE HERT en T. DECAIGNY, "Plea-bargaining past niet in Belgische correctionele procedure", Juristenkrant 2006, afl. 134; T. DECAIGNY, "Plea-bargaining in België: een koekoeksei?", *Jura Falc.* 2002-2003, afl. 3, 476.

bestaat dat de rechten van verdediging aangetast worden omdat de rechterlijke controle niet meer volwaardig zou zijn.²

5. Mijn centrale onderzoeksvraag is: Was de invoering van de voorafgaande erkenning van schuld noodzakelijk om de door de wetgever beoogde doelstellingen te halen in het licht van de al bestaande figuren, nl. minnelijke schikking en strafbemiddeling?

Om de noodzakelijkheid te bepalen, moeten de volgende sub-onderzoeksvragen besproken worden: Behaalt de nieuwe figuur de doelstellingen die de wetgever voor het oog had bij het invoeren van de voorafgaande erkenning van schuld? In het bijzonder: kan de nieuwe figuur de gerechtelijke achterstand wegwerken? Is het tijdbesparend en kostenbesparend? En waren de bestaande figuren niet genoeg om aan die doelstellingen tegemoet te komen? Welke aanpassingen kunnen ervoor zorgen dat de doelstellingen alsnog behaald kunnen worden?

Een andere sub-onderzoeksvraag die gesteld wordt: Zou een verdachte zich wel op de voorafgaande erkenning van schuld willen beroepen? Zijn de minnelijke schikking of de strafbemiddeling of zelfs de klassieke strafprocedure aantrekkelijker?

6. Mijn centrale onderzoeksvraag is een evaluatieve en rechtsvergelijkende vraag. Om deze vraag te beantwoorden zal ik de voorafgaande erkenning van schuld, de minnelijke schikking en de strafbemiddeling analyseren. Tevens som ik de beoogde doelstellingen op. Daarna bestudeer ik of de voorafgaande erkenning van schuld aan de doelstellingen tegemoet komt. Als laatste controleer ik of ook de strafbemiddeling en de minnelijke schikking aan de doelstellingen voldoen.

De sub-onderzoeksvragen zijn eveneens evaluatief en rechtsvergelijkend. Na alle figuren beschreven zijn, maak ik een interne rechtsvergelijking waarbij ik beoordeel of de figuren aan de criteria voldoen. Voor de onderzoeksvraag over de aantrekkelijkheid kijk ik naar de figuur die het voordeligst is voor een verdachte. Ik maak een onderscheid tussen een schuldige en onschuldige verdachte. Voor de schuldige verdachte is de voordeligste figuur diegene die een zo laag mogelijke straf garandeert. Voor de onschuldige verdachte is de figuur die hem vrijspreekt het voordeligst. De onderzoeksvraag over de aanpassingen is een normatieve vraag. Ik stel aanpassingen voor die ervoor zorgen dat de door de wetgever beoogde doelstellingen behaald worden rekening houdend met het recht op een eerlijk proces en de rechtspraak van het EHRM.

7. In het eerste hoofdstuk beschrijf ik wat consensualisme in het strafrecht inhoudt omdat de besproken figuren onder deze noemer vallen. Ik bespreek enkele argumenten voor of tegen de invoering ervan en geef mijn mening hierover.

Het tweede hoofdstuk gaat over de voorafgaande erkenning van schuld. Ik som de toepassingsvoorwaarden op, de personen die de procedure kunnen starten, wat de rollen zijn van de betrokken partijen. Ik leg uit wat de gevolgen zijn als de procedure lukt of mislukt. Ik wijs op mogelijke gevaren en de manier waarop men deze gevaren kan vermijden.

² T. DECAIGNY, "Plea-bargaining in België: een koekoeksei?", *Jura Falc.* 2002-2003, afl. 3, 476.

In het derde en vierde hoofdstuk doe ik hetzelfde voor de minnelijke schikking respectievelijk de strafbemiddeling. Op het einde maak ik de vergelijking tussen de minnelijke schikking resp. de strafbemiddeling en de voorafgaande erkenning van schuld.

In het vijfde hoofdstuk heb ik het over de klassieke procedure en specifiek de bekentenis omdat deze lijkt op de voorafgaande erkenning van schuld. Ik zal deze twee figuren ook vergelijken.

Het zesde hoofdstuk bevat mijn voorstellen voor de figuren om aan de beoogde doelstellingen van de wetgever tegemoet te komen.

Als laatste volgt mijn conclusie waarbij ik alle gestelde onderzoeksvragen beantwoord.

Hoofdstuk 1. Consensualisme in het strafrecht

8. Consensualisme is in principe een burgerrechtelijk begrip. Het betekent wilsautonomie. Iedereen staat vrij om zich te verbinden via een overeenkomst met een of meer partijen naar keuze. Hij kan niet gedwongen worden om een overeenkomst aan te gaan met een bepaalde persoon, noch kan de inhoud van die overeenkomst aan hem opgelegd worden. Beide partijen moeten hun toestemming verlenen voordat er een geldige overeenkomst tot stand komt.

9. In het strafprocesrecht was dit oorspronkelijk anders: Het is de overheid die zijn macht gebruikt om verdachten te veroordelen en indien een gevangenisstraf werd uitgesproken op te sluiten of een geldboete oplegt wat in principe tegen de wil van de verdachte zal zijn. Het Belgische strafprocesrecht was dan ook vroeger meer een éénrichtingsstraat waar de Belgische overheid aan het roer stond. Het Openbaar Ministerie voert het onderzoek uit in samenwerking met de politie. Ze verhoren de verdachten en hebben de uiteindelijke beslissingsmacht om de verdachte voor een rechter te brengen om deze strafrechtelijk te laten veroordelen of de zaak buitengerechtelijk af te handelen. Dit gebeurde allemaal met weinig inspraak van de verdachte. Het enige wat deze verdachte kon doen, was meewerken aan het onderzoek in de hoop dat het O.M. dan wel de strafrechter hiermee rekening zou houden en vervolgens een lagere straf respectievelijk zou vorderen of opleggen.

10. Enkel voor de rechter kreeg een verdachte een mogelijkheid tot eigen inbreng met betrekking tot zijn verdediging. Dit was de meeste invloed die een verdachte op zijn eigen proces had. De Staat beslist hoe het onderzoek gevoerd wordt, welke straffen gevorderd worden, of er een procedure komt of niet, etc. Tijdens zijn verweer kon een verdachte verzachtende omstandigheden opwerpen om de uiteindelijke straf te milderen. De vraag bleef dan nog of hij erin slaagde om de rechter te overtuigen want deze heeft het laatste woord bij de beoordeling van de strafmaat.

11. Tegenwoordig kan een verdachte meer invloed uitoefenen op zijn eigen proces. Via de minnelijke schikking of de strafbemiddeling kan hij respectievelijk zijn straf afkopen of meewerken aan de voorwaarden waaraan hij zal moeten voldoen om zo een strafrechtelijke veroordeling te vermijden. Recent is de voorafgaande erkenning van schuld ingevoerd. Dit is een nieuwe vorm van inspraak voor de verdachte.

12. Het feit dat de verdachte in bepaalde gevallen zijn eigen proces kan beïnvloeden door overeenkomsten te sluiten met het Openbaar Ministerie en/of het slachtoffer, betekent dus dat in het strafprocesrecht er enige vormen van consensualisme bestaan.

13. In de inleiding werd aangehaald dat enige vorm van *plea bargaining*, waar de voorafgaande erkenning van schuld een vorm van is, niet wenselijk was in het Belgische systeem. De mening was dat dit het publieke vertrouwen zou schaden en dat het niet rechtvaardig zou zijn indien een verdachte de mogelijkheid heeft om te kunnen onderhandelen over zijn strafmaat.³

14. Wat betreft de niet wenselijkheid van enige vorm van *plea bargaining* werden meerdere argumenten aangehaald. Zo zou de openbaarheid van strafzaken in het gedrang komen, nu er

³ T. DECAIGNY, "Plea-bargaining in België: een koekoeksei?", *Jura Falc.* 2002-2003, afl. 3, 476.

enkel tijdens een openbare zitting het uiteindelijke akkoord besproken wordt maar de totstandkoming zich achter gesloten deuren afspeelt.⁴ Het Openbaar Ministerie kan niet over de strafvordering beschikking gezien dit tegen de openbare orde is.⁵ Het houdt een inbreuk in op verschillende bevoegdheden die niet aan het O.M. toekomen: de wetgever schrijft de strafprocedure voor en het is aan de strafrechter om de strafmaat te bepalen.⁶ Het O.M. heeft geen motiveringsplicht ten aanzien van de opportuniteit van een vervolging of een seponering noch is er een toetsing hiervan mogelijk.⁷ Als laatste reden die ik zal aanhalen, is het argument dat een *plea bargain* enkel een minder uitvoerige procedure inhoudt en geen optimalisering van de rechtsbedeling met zich meebrengt.⁸

15. In het algemeen ben ik het niet eens met de aangehaalde argumenten. De wetgever voorziet in de mogelijkheid voor het O.M. om de voorafgaande erkenning van schuld toe te passen in het nieuw artikel 216 Sv., dit geeft het O.M. dan ook de nodige bevoegdheid en maakt vervolgens geen inbreuk meer uit van de openbare orde. Eveneens heeft de wetgever de rechterlijke controle voorzien. De rechter moet een uitspraak vellen over het hele akkoord na de verdachte gehoord te hebben en kan het akkoord weigeren te bekrachtigen indien hij vindt dat de voorgestelde strafmaat en de ernst van de feiten niet proportioneel zijn. De rechter behoudt dus de mogelijkheid om de strafmaat te beoordelen.

16. Het feit dat er voor de verdachte geen toetsing mogelijk is van de opportuniteit van een vervolging of seponering en het O.M. niet verplicht is om een genomen beslissing te motiveren staat los van de figuur van de *plea bargain*. Dit maakt een algemeen probleem uit van het Belgische strafprocesrecht. Deze problematiek kan niet specifiek aan de *plea bargain* toegeschreven worden.

17. Het argument van de openbaarheid gaat mijn inziens wat ver. Ik begrijp dat de openbaarheid leidt tot een controle door de pers en het publiek. De overeenkomsten worden achter gesloten deuren opgesteld in tegenstelling tot de klassieke strafprocedure waarbij het beginsel geldt dat het proces openbaar is. Wat de pers betreft zullen deze vooral de spraakmakende zaken volgen wat meestal de assisenzaken zullen zijn. Die zaken zijn uitgesloten van de toepassingsgebieden van alle vormen van consensualisme in het strafrecht en zullen waarschijnlijk minder aantrekkelijk zijn voor de pers. Wat het publiek betreft kan het zelfde besloten worden: de interessante zaken zullen gevolgd worden. Evenzeer kan vermeld worden dat de voorafgaande erkenning van schuld meer openbaar is dan de andere vormen van consensualisme gezien dat deze procedure voorziet in een volwaardige controle door de rechter waarbij de openbaarheid meer baat heeft omdat de rechter een volwaardige beoordeling uitvoert. Bij de minnelijke schikking heeft de rechter louter een formele controle op de procedure. De rechter kan enkel nagaan of aan de voorwaarden voldaan zijn en het verval uitspreken. Hierbij zal de rechter geen beoordeling geven waardoor de openbaarheid aan nut inboet want de inhoud van de overeenkomst wordt niet besproken. De

⁴ T. DECAIGNY, "Plea-bargaining in België: een koekoeksei?", *Jura Falc.* 2002-2003, afl. 3, 476.

⁵ T. DECAIGNY, "Plea-bargaining in België: een koekoeksei?", *Jura Falc.* 2002-2003, afl. 3, 476.

⁶ T. DECAIGNY, "Plea-bargaining in België: een koekoeksei?", *Jura Falc.* 2002-2003, afl. 3, 476.

⁷ T. DECAIGNY, "Plea-bargaining in België: een koekoeksei?", *Jura Falc.* 2002-2003, afl. 3, 476.

⁸ T. DECAIGNY, "Plea-bargaining in België: een koekoeksei?", *Jura Falc.* 2002-2003, afl. 3, 476.

rechter heeft geen controlebevoegdheid bij de strafbemiddeling waardoor dit volledig achter gesloten deuren blijft.

18. Ik ben het er mee eens dat de wetgever geen procedures moet invoeren louter omdat deze kostenbesparend zouden zijn. Doch vind ik het voorbarig om te oordelen dat zo een procedure geen optimalisering van de rechtsbedeling kan uitmaken. Dit is een beoordeling die pas gemaakt kan worden bij een onderzoek dat plaatsvindt nadat de figuur al voor een bepaalde periode is toegepast.

19. Als laatste lijken deze argumenten me niet enkel van toepassing te zijn op de *plea bargain* maar ook voor de minnelijke schikking en de strafbemiddeling kunnen deze argumenten aangehaald worden. Het is opmerkelijk dat de schrijver zelf verwijst naar deze al bestaande figuren om aan te tonen dat het niet wenselijk is om de *plea bargain* in te voeren. In mijn ogen kunnen de aangehaalde argumenten gebruikt worden tegen het consensualisme in het strafrecht in het geheel. Door enkel de argumenten aan te halen tegen de wenselijkheid van de *plea bargain* en niet de andere figuren van consensualisme, hanteert de schrijver naar mijn mening een dubbele standaard. Nu het nieuwe artikel 216 Sv. de *plea bargain* invoert, is het duidelijk dat de wetgever deze figuur wel wenselijk acht. Deze figuren hebben ook hun voordelen: ze verlichten de werklast van de correctionele rechtbanken, de duur van het strafproces wordt ingekort wat tot minder kosten leidt en de strafuitvoering wordt doeltreffender.⁹

⁹ N. DE NIL, "Recente wijzigingen in de regelgeving aangaande het consensueel strafrecht" in J. DE HERDT, H. LAMON, P. THIRIAR, J. DE WINTER, E. TEERLINCK, T. MEESE, S. DEPAUW en N. DE NIL, *De Potpourri-wetten*, Gent, Larcier, 2017, 223.

Hoofdstuk 2. Voorafgaande erkenning van schuld

2.1 Wat is de voorafgaande erkenning van schuld?

20. De voorafgaande erkenning van schuld is een vorm van consensualisme in het strafrecht. Deze figuur is recent ingevoerd in het strafrecht via de Potpourri II wet en staat beschreven in artikel 216 Sv.

21. Indien een verdachte zijn schuld erkent, kan hij meebepalen wat zijn strafmaat zal worden.¹⁰ Deze mogelijkheid heeft hij niet wanneer hij weigert mee te werken aan de procedure en hij voor de rechtbank gebracht moet worden. Dit is een vorm van *plea bargaining* dat bekend staat als de *guilty plea*.¹¹ Bij een *guilty plea* bekent een verdachte zijn schuld aan een misdrijf dat hem ten laste wordt gelegd in ruil voor strafvermindering.¹² Bij de voorafgaande erkenning van schuld onderhandelt een verdachte met de procureur des Konings om tot een akkoord te komen. In dit akkoord doet de verdachte afstand van zijn recht op een volledig onderzoek voor de rechter om zelf invloed te krijgen op de beslissing ten gronde.¹³

2.2 Waarom werd deze figuur ingevoerd?

22. De wetgever had de bedoeling om de hele strafrechtspleging meer aan te passen aan de noden van deze tijd, dat dit beter en sneller afgehandeld kan worden zonder in te boeten aan kwaliteit of nadeel te berokkenen aan de rechten van verdediging.¹⁴

23. In deze tijden van crisis moet er bespaard worden. Hierbij zal justitie het ook met minder middelen moeten stellen maar de rechtspleging mag er evenwel niet op achteruit gaan. Om de gerechtelijke achterstand weg te werken zal justitie een versnelling hoger moeten gaan.

24. De voorafgaande erkenning moet leiden tot een vermindering van de werklast door de rechtspleging te versnellen. Hoe sneller de procedure behandeld wordt, hoe minder kosten gemaakt moeten worden. De strafuitvoering wordt doeltreffender gezien de verdachte zijn straf op voorhand al aanvaardt.¹⁵ Dit is het beoogde resultaat van de wetgever. De praktijk zal moeten uitmaken of dit daadwerkelijk zo zal zijn.

2.3 Wat zijn de voorwaarden waaraan voldaan moet worden?

25. Artikel 216 Sv. heeft maar een beperkt toepassingsgebied. Het is niet voor elk misdrijf van toepassing. Zo zijn er verschillende criteria die de verdachte uitsluiten van de mogelijkheid om zich

¹⁰ N. DE NIL, "Recente wijzigingen in de regelgeving aangaande het consensueel strafrecht" in J. DE HERDT, H. LAMON, P. THIRIAR, J. DE WINTER, E. TEERLINCK, T. MEESE, S. DEPAUW en N. DE NIL, *De Potpourri-wetten*, Gent, Larcier, 2017, 224.

¹¹ A. CALLEWIER, *De eenheid in de uitspraak van schuld en straf, De grote Franchimont uit de parlementaire ijskast gehaald*, masterproef, Universiteit Gent faculteit rechtsgeleerdheid, 2016, 59.

¹² N. DE NIL, "Recente wijzigingen in de regelgeving aangaande het consensueel strafrecht" in J. DE HERDT, H. LAMON, P. THIRIAR, J. DE WINTER, E. TEERLINCK, T. MEESE, S. DEPAUW en N. DE NIL, *De Potpourri-wetten*, Gent, Larcier, 2017, 222-223.

¹³ N. DE NIL, "Recente wijzigingen in de regelgeving aangaande het consensueel strafrecht" in J. DE HERDT, H. LAMON, P. THIRIAR, J. DE WINTER, E. TEERLINCK, T. MEESE, S. DEPAUW en N. DE NIL, *De Potpourri-wetten*, Gent, Larcier, 2017, 223.

¹⁴ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 3; Justitieplan Koen Geens.

¹⁵ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 89.

te beroepen op artikel 216 Sv. Ik maak een volledige opsomming van de voorwaarden waarna ik elke voorwaarde meer in detail zal benaderen.

26. Deze voorwaarden zijn: de plafondstraf die opgelegd kan worden. De categorieën die uitgesloten zijn van de voorafgaande erkenning van schuld. Wie zijn de personen die kunnen beslissen om de voorafgaande erkenning van schuld toe te passen? Wanneer moet de procedure opgestart worden? Als laatste voorwaarde vereist de wetgever dat de advocaat bijstand kan verlenen.

2.3.1 De plafondstraf die opgelegd kan worden

27. Artikel 216 Sv. §1: *“voor feiten die niet van die aard schijnen te zijn dat ze gestraft moeten worden met een hoofdstraf van meer dan vijf jaar correctionele gevangenisstraf ...”*

28. Het artikel zelf is redelijk duidelijk: indien de correctionele gevangenisstraf meer dan 5 jaar bedraagt dan is er geen mogelijkheid voor een verdachte om zich op dit artikel te beroepen.

29. Bij een letterlijke interpretatie zou dit betekenen dat misdaden automatisch uitgesloten zijn evenals alle wanbedrijven die bestraft worden met een periode van meer dan 5 jaar gevangenis. Dit is niet zo. Uit de uitgesloten categorieën kan afgeleid worden dat alle misdaden die gecorrectionaliseerd worden ook onder het toepassingsgebied vallen. Dit blijkt ook uit de parlementaire voorbereiding: De wijze waarop het criterium toegepast wordt is niet de straf die de wetgever opgelegd heeft in abstracto maar de straf die in *concreto* gevorderd wordt door het parket. Dit met inbegrip van mogelijke verzachtende omstandigheden die aangenomen kunnen worden.¹⁶

30. De werking van de verzachtende omstandigheden zoals beschreven in artikel 80 Sw. zorgt ervoor dat in principe alle misdaden in aanmerking komen voor de voorafgaande erkenning van schuld omdat verzachtende omstandigheden altijd aangenomen kunnen worden. Zoals ik al eerder vermeldde zijn er bepaalde misdrijven uitgesloten. Die categorieën worden nu besproken.

2.3.2 De uitgesloten categorieën

31. Artikel 216 Sv. §1 L3: *deze procedure is niet toepasselijk voor de feiten: 1° die strafbaar zouden zijn met een maximumstraf van meer dan twintig jaar opsluiting als ze niet in wanbedrijven werden omgezet. 2° die bedoeld zijn in de artikelen 375 tot 377 van het Strafwetboek. 3° die bedoeld zijn de artikelen 379 tot 387 van het Strafwetboek. 4° die bedoeld zijn in de artikelen 393 tot 397 van het Strafwetboek.*

32. Uit deze categorie is dus af te leiden dat gecorrectionaliseerde misdaden ook in aanmerking kunnen komen voor de voorafgaande erkenning. Zelfs de misdaden die bestraft worden met de levenslange opsluiting kunnen na het aannemen van verzachtende omstandigheden onder het toepassingsgebied vallen want de minimumstraf die gevorderd kan worden door het O.M. is dan 3 jaar gevangenisstraf.¹⁷ Om te voorkomen dat alle misdaden onder de voorafgaande erkenning van schuld vallen, worden bepaalde misdaden expliciet van het toepassingsgebied uitgesloten. De

¹⁶ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 90.

¹⁷ Art. 80 lid 1 Sw.

wetgever is van oordeel dat enkel de strafrechter over deze ernstige misdrijven kan oordelen.¹⁸ Het misdrijf verkrachting en de diverse vormen ervan worden uitgesloten van de voorafgaande erkenning van schuld. Ook de zedenfeiten gepleegd op of met behulp van minderjarigen vallen niet onder dit artikel. Alle vormen van doodslag zijn ook uitgesloten van artikel 216 Sv.

33. Het is duidelijk dat de zeer ernstige misdrijven uitgesloten worden van de voorafgaande erkenning. De wetgever heeft in haar toelichting aangegeven dat ze wegens de ernst van de feiten het nodig vindt dat er een rechter is die een oordeel velt over de strafmaat zonder enige inmenging van het O.M. en de verdachte.¹⁹

34. Naar mijn mening zou het ook niet rechtvaardig zijn indien een moordenaar kan erkennen een moord te hebben gepleegd en daarmee de mogelijkheid krijgt om mee over zijn straf te beslissen. Tegenover de maatschappij en vooral tegenover het slachtoffer en diens familie is dit moeilijk te verdedigen. De wetgever heeft terecht willen voorkomen dat in deze ernstige gevallen de verdachte de mogelijkheid heeft om op voorhand zijn uiteindelijke straf al in te perken.

2.3.3 De personen die kunnen beslissen om deze figuur toe te passen

35. Artikel 216 Sv. § 1 L1: *“de procureur des Konings kan ..., hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van de verdachte of de beklaagde of zijn advocaat, de toepassing voorstellen van de in dit artikel beschreven procedure van voorafgaande erkenning van schuld.”*

36. De procureur des Konings heeft de uiteindelijke keuze om de procedure van het artikel op te starten. De verdachte of de beklaagde of diens advocaat kunnen enkel vragen of de procureur de procedure zou willen voorstellen maar het initiatiefrecht blijft aan het O.M.

37. Noch de wetgever, noch artikel 216 Sv. doet blijken van een motivatieplicht bij de mogelijke afwijzing van een verzoek tot toepassing van de procedure gemaakt door de verdachte of de beklaagde of een advocaat.

2.3.4 Het moment waarop de procedure moet opgestart worden

38. Artikel 216 Sv. §2: *“Wanneer de onderzoeksrechter met een onderzoek is gelast, kan de procureur des Konings slechts de toepassing van de in huidig artikel omschreven procedure voorstellen na de beschikking of het arrest van verwijzing naar de feitenrechter. Hij kan dit ook voorstellen wanneer de zaak reeds bij de feitenrechter aanhangig is gemaakt, voor zover er nog geen eindvonnis of arrest is gewezen op strafgebied.”*

39. Behalve wanneer er een gerechtelijk onderzoek onder leiding van een onderzoeksrechter loopt en voordat een eindvonnis uitgesproken wordt door een feitenrechter, kan de procedure gestart worden. Indien het gerechtelijk onderzoek loopt moet het O.M. wachten tot de beschikking of het arrest van verwijzing naar de feitenrechter vooraleer er kan overgegaan worden tot de

¹⁸ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 90.

¹⁹ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 90.

voorafgaande erkenning van schuld.²⁰ Het is niet mogelijk om in hoger beroep een voorafgaande erkenning van schuld te beginnen omdat er al een eindvonnis in eerste aanleg is gewezen. Dit vonnis hoeft geen kracht van gewijsde te hebben.²¹

40. De reden waarom de procedure geen aanvang kan nemen tijdens een gerechtelijk onderzoek is omdat de wetgever wou vermijden dat het gerechtelijk onderzoek doorkruist zou worden.²² Als een gerechtelijk onderzoek gestart is, moet dit eerst doorlopen worden en moeten er uiteindelijk elementen à charge en à décharge zijn. Eveneens vermijdt de wetgever dat het parket éézijdig kan beslissen om een onderzoeksrechter te dwingen zijn onderzoek stop te zetten.²³ Gezien het doel van de nieuwe procedure is om een efficiëntere rechtspleging teweeg te brengen, zou het contraproductief zijn indien het parket de zaak aan de onderzoeksrechter kan overhandigen om het daarna als het ware weer terug te nemen.

41. Dit zou een verzwakking van de onderzoeksrechter kunnen uitmaken en het verstevigt de positie van het O.M. tijdens de onderzoeksfase. Het is niet ondenkbaar dat er misbruik gemaakt kan worden van deze procedure in het geval dat de onderzoeksrechter tijdens het onderzoek bewijs vindt van inbreuken gepleegd door het O.M. en dat deze laatste zich probeert in te dekken door het onderzoek af te breken met de toepassing van deze procedure.

42. Dit is een zeer ruime periode. Het opmerkelijkste is dat de uiterste grens voor de toepassing het uitspreken van een eindvonnis is. Deze procedure werd ingevoerd om de werklast te verminderen, om sneller en efficiënter de rechtspleging te kunnen doorlopen. Is het dan niet aangewezen om deze procedure juist zo snel mogelijk een aanvang te laten nemen? Nu kan het O.M. vlak voor een einduitspraak de voorafgaande erkenning op starten, wat uiteraard nog meer tijd zou innemen gezien er een overeenkomst opgesteld moet worden die later door een rechter bekrachtigd moet worden.

43. Uiteindelijk is het aan de verdachte om te erkennen dat hij schuldig is aan de feiten waarover de zaak gaat. De kans is groot dat de verdachte aanvankelijk zal weigeren om zijn schuld te erkennen, al dan niet naar aanleiding van de raad die de advocaat hem geeft. Naarmate het proces vordert, kan de advocaat of de verdachte tot het inzicht komen dat het proces nadeliger verloopt dan eerst verwacht werd. Op dat moment kunnen ze nog vragen aan de procureur om de toepassing van artikel 216 Sv. te starten. Het is dan aan de procureur om te beslissen of hij dit gaat doen of niet. Er is geen enkele reden die de procureur weerhoudt om de toepassing te weigeren of te aanvaarden. Hij heeft geen motivatieplicht.

44. De vraag is of het op dat moment nog opportuun is om de procedure te starten? Indien het proces bij de feitenrechter nog maar pas is begonnen, lijkt het me dat er sneller overgegaan zal worden naar de voorafgaande erkenning dan wanneer het eindvonnis in zicht is. Ook zal er

²⁰ N. DE NIL, "Recente wijzigingen in de regelgeving aangaande het consensueel strafrecht" in J. DE HERDT, H. LAMON, P. THIRIAR, J. DE WINTER, E. TEERLINCK, T. MEESE, S. DEPAUW en N. DE NIL, *De Potpourri-wetten*, Gent, Larcier, 2017, 225.

²¹ J. VANCAUTER en K. DE MEESTER, *justice for sale*, Gent, Larcier, 2015, 8.

²² Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 91.

²³ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 91.

rekening gehouden worden met het voorhanden zijnde bewijs dat het O.M. ter beschikking heeft: bij sluitend bewijs zal er waarschijnlijk minder bereidheid vanuit het parket zijn om over te stappen naar de voorafgaande erkenning van schuld dan wanneer het bewijs omslachtig is.

39. Naar mijn mening heeft de wetgever wat betreft de termijn van de aanvang van de procedure van artikel 216 Sv. hier het doel van de invoering van deze nieuwe figuur uit het oog verloren, nl.: de snellere en efficiëntere rechtspleging.

2.3.5 Bijstand van een advocaat

45. Artikel 216 §3, L1: *"de verklaringen waarmee de verdachte of de beklaagde de schuld aan de hem tenlastegelegde feiten erkent, worden afgelegd in het bijzijn van een advocaat naar keuze of een hem toegewezen advocaat."*

46. De laatste voorwaarde is de aanwezigheid van de advocaat. Sinds de beslissing van het EHRM in de *Salduz* zaak is het verplicht dat een verdachte bij elk verhoor een beroep kan doen op een advocaat.²⁴ Is de advocaat afwezig dan schendt de staat artikel 6 van het EVRM: het recht op een eerlijk proces. Nochtans is de voorafgaande erkenning van schuld geen verhoor noch zou deze figuur enkel voorgesteld kunnen worden tijdens een verhoor.

47. In een andere zaak besloot het Hof dat ook een vereenvoudigde afhandeling van strafzaken onder artikel 6 EVRM kan vallen.²⁵ Om verder in overeenstemming met het EVRM te zijn, mogen de voordelen die bereikt kunnen worden door een akkoord met het O.M. niet in een onredelijk verband staan met de voordelen die bereikbaar zijn door een proces te voeren.²⁶

48. Opmerkelijk is dat ten tijde van de invoering van de voorafgaande erkenning van schuld de manier waarop de leer van *Salduz* in België geïmplementeerd werd moeilijk overeen te stemmen was met deze voorwaarde van de aanwezigheid van de advocaat.

49. De oorspronkelijke wetgeving die te vinden was in de zogenoemde *Salduz-wet*²⁷ maakt een onderscheid tussen een consultatierecht en een bijstandsrecht.²⁸ Het verschil tussen deze twee vormen was de aanwezigheid van de advocaat tijdens het verhoor: deze mocht enkel aanwezig zijn indien het bijstandsrecht gold: het bijstandsrecht was van toepassing als de verhoorde van zijn vrijheid beroofd was.²⁹ Het consultatierecht hield enkel een vertrouwelijk overleg met de advocaat in dat in principe gehouden werd alvorens het eerste verhoor begon.³⁰

²⁴ EHRM 27 november 2008, nr. 36391/02, *Salduz/Turkije*; F. SUDRE, *Les grands arrêts de la Cour européenne des Droits de l'Homme*, Parijs, Presses Universitaires de France, 2015, 431.

²⁵ EHRM 27 februari 1980, nr. 6903/75, *Deweert/België*.

²⁶ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 92.

²⁷ Wet van 13 augustus 2011 tot wijziging van het Wetboek van strafvordering en van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, om aan elkeen die wordt verhoord en aan elkeen wiens vrijheid wordt benomen rechten te verlenen, waaronder het recht om een advocaat te raadplegen en door hem te worden bijgestaan, BS 5 september 2011.

²⁸ E., BOULAERT, *De implementatie van de Salduz-rechtspraak in België*, masterproef, Universiteit Gent faculteit rechtsgeleerdheid, 2012, 8.

²⁹ E., BOULAERT, *De implementatie van de Salduz-rechtspraak in België*, masterproef, Universiteit Gent faculteit rechtsgeleerdheid, 2012, 8.

³⁰ E., BOULAERT, *De implementatie van de Salduz-rechtspraak in België*, masterproef, Universiteit Gent faculteit rechtsgeleerdheid, 2012, 8.

50. Indien de persoon een schriftelijke uitnodiging tot verhoor had gekregen en in de uitnodiging vermeld stond dat hij het recht had om overleg te plegen met een advocaat, werd ervan uitgegaan dat de persoon al op voorhand zijn advocaat had geraadpleegd.³¹ Werde de ondervraagde persoon niet schriftelijk uitgenodigd of werd hij niet op de hoogte gesteld van zijn consultatierecht dan kon hij verzoeken om het verhoor uit te stellen om alsnog een advocaat te kunnen raadplegen.³²

51. Was de persoon die verhoord werd van zijn vrijheid beroofd dan kon hij zich ook nog op het bijstandsrecht beroepen en mocht de advocaat aanwezig zijn tijdens het verhoor.³³ Veel meer dan aanwezig zijn was ook niet voorzien: de advocaat had enkel een toezichthoudende rol en mocht niet tussenkomen.³⁴ Op verzoek van de advocaat of de verhoorde of bij het ontdekken van nieuwe strafbare feiten kon er wel een nieuw vertrouwelijk overleg plaatsvinden.³⁵

52. Het is duidelijk dat het bijstandsrecht zoals het toen bestond haaks staat op de bijstand die verwacht wordt tijdens de voorafgaande erkenning van schuld. De oplettende lezer zal wel al gemerkt hebben dat de werking van de Salduz-wet in de verleden tijd beschreven werd. Dit is bewust gedaan omdat de huidige situatie anders is.

53. Dankzij de richtlijn 2013/48/eu is het Belgisch recht aangepast. Deze richtlijn verplichte lidstaten om tegen het einde van november 2016 ervoor te zorgen dat een verdachte, los van het feit of hij van zijn vrijheid is beroofd of niet, tijdens een verhoor bijstand kan krijgen van een advocaat en dat deze advocaat actief kan tussenkomen indien nodig.³⁶

54. België heeft de richtlijn geïmplementeerd en de wet die de vervangingen doorvoerde is in werking getreden de dag na het verstrijken van de deadline voor het omzetten van de richtlijn.³⁷

55. Tijdens het verhoor heeft de advocaat niet enkel een toezichthoudende rol meer, nu kan hij zelf opsporingshandelingen verzoeken of vragen om een bepaald verhoor, hij mag opmerkingen maken over het onderzoek en het verloop van het verhoor en om verduidelijkingen vragen.³⁸ Hier zijn ook enige voorwaarden aan verbonden: zo mag de advocaat niet in plaats van de verdachte spreken noch is het toegestaan om het verloop van het verhoor te hinderen.

56. De nieuwe werking van de Salduz-wetgeving is ten tijde van het schrijven van deze masterthesis in werking getreden toch is het nodig om de oude wetgeving weer te geven omdat de

³¹ E., BOULAERT, *De implementatie van de Salduz-rechtspraak in België*, masterproef, Universiteit Gent faculteit rechtsgeleerdheid, 2012, 24.

³² E., BOULAERT, *De implementatie van de Salduz-rechtspraak in België*, masterproef, Universiteit Gent faculteit rechtsgeleerdheid, 2012, 24.

³³ Art 2bis §2 Sv.

³⁴ Art 2bis §2 Sv.

³⁵ Art 2bis §2 Sv.

³⁶ L., MEIRENS, "vanaf 26/11/2016 wordt het recht op bijstand door een advocaat tijdens het verhoor uitgebreid", 2016, <https://www.advocatenkantoor-mattijs.be/nl/nieuws/nieuwsbrieven/231-het-recht-op-bijstand-door-een-advocaat-tijdens-het-verhoor-wordt-uitgebreid>.

³⁷ Wet betreffende bepaalde rechten van personen die worden verhoord, BS 24 november 2016.

³⁸ K. VANWAENBERGH en B. GILLARD, "Ook de advocaat van de niet-aangehouden verdachte mag aanwezig zijn tijdens het verhoor: richtlijn dwingt de Belgische wetgever tot een aanpassing van de Salduz-regelgeving, <http://www.eubelius.com/nl/spotlight/ook-de-advocaat-van-de-niet-aangehouden-verdachte-mag-aanwezig-zijn-tijdens-het-verhoor>; L., MEIRENS, "vanaf 26/11/2016 wordt het recht op bijstand door een advocaat tijdens het verhoor uitgebreid", 2016, <https://www.advocatenkantoor-mattijs.be/nl/nieuws/nieuwsbrieven/231-het-recht-op-bijstand-door-een-advocaat-tijdens-het-verhoor-wordt-uitgebreid>.

voorafgaande erkenning van schuld een halfjaar voor de nieuwe regelgeving is ingevoerd en dat er mogelijk erkenningen zijn gebeurd onder het oude systeem.

2.4 Hoe verloopt de voorafgaande erkenning van schuld?

57 Voor het verloop van de procedure wordt een onderverdeling gemaakt naar gelang van de betrokken partijen die bij deze procedure opduiken en de rol die ze spelen gedurende de procedure.

58. De betrokken partijen zijn: de verdachte en zijn advocaat. Deze twee worden apart besproken. De rol die voorbehouden is voor het O.M. wordt besproken. Er wordt ingegaan op de invloed van de rechter tijdens de procedure. Als laatste komt het slachtoffer en zijn positie aan bod.

2.4.1 De rol van de verdachte

59. Omdat het initiatiefrecht bij het O.M. ligt, blijft de rol van de verdachte hetzelfde in de procedure. De mogelijkheid om de toepassing als eerste te verzoeken van de voorafgaande erkenning doet geen afbreuk aan het feit dat de daadwerkelijk eerste stap voor het O.M. is.³⁹

60. Na het voorstel van de procureur om over te gaan tot de voorafgaande erkenning, al dan niet op verzoek van de verdachte, en nadat hij bijstand heeft gekregen van een advocaat, kan de verdachte een bedenktijd van maximaal 10 dagen vragen voordat hij zijn schuld kan erkennen en de weerhouden wettelijke kwalificaties en voorgestelde straffen kan aanvaarden.⁴⁰ Hij kan altijd vertrouwelijk overleg plegen met zijn advocaat zonder de aanwezigheid van de procureur.⁴¹

61. Indien hij tot de erkenning en aanvaarding overgaat, worden de verklaringen betreffende de erkenning en de voorgestelde straffen die hij aanvaardt, vastgelegd in een overeenkomst die de verdachte en zijn advocaat moeten ondertekenen. In deze overeenkomst zal bepaald worden welke kosten gedekt moeten worden en welke vermogensvoordelen of goederen afgegeven moeten worden of verbeurdverklaard.⁴²

62. In het geval dat de zaak nog niet door een rechter ten gronde is vastgelegd, dan vermeldt de overeenkomst de datum en tijdstip van de zitting van de rechtbank waarop de verdachte dient te verschijnen. Deze datum is ten vroegste na 10 dagen en ten laatste binnen 2 maanden.⁴³ Is er wel al een rechter ten gronde die de zaak heeft vastgelegd, dan wordt de procedure verdergezet op de eerstvolgende zitting.

63. Als laatste ondervraagt de rechter de verdachte en zijn advocaat over de overeenkomst.

³⁹ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 93

⁴⁰ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 94.

⁴¹ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 93.

⁴² Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 94.

⁴³ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 94.

2.4.2 De rol van de advocaat

64. Na het voorstel van de procureur voor de toepassing van artikel 216 Sv. neemt de advocaat kennis van het dossier en de feiten die aan zijn cliënt ten laste worden gelegd. Hij licht de verdachte in over zijn rechten, de gevolgen van een erkenning en de manier waarop de procedure verder zal verlopen.⁴⁴

65. Zoals eerder vermeld moet ook hij de overeenkomst ondertekenen die gesloten wordt en op de rechtbank zal hij de overeenkomst en de erkenning samen met de verdachte bespreken.

2.4.3 De rol van het O.M.

66. De rol van het O.M. is belangrijk. Zo hebben zij het initiatiefrecht. Als de procedure gestart wordt, dan kan de procureur een voorstel doen voor een lagere straf dan die hij meent te moeten vorderen. Of hij voegt uitstel toe: zowel geheel als gedeeltelijk, met of zonder probatie. Hij kan ook een gewone opschorting toestaan of met probatie.⁴⁵

67. De overeenkomst vereist eveneens de handtekening van de procureur. Indien de overeenkomst bekrachtigd wordt, dan zal het O.M. verder gaan met de strafuitvoering.

68. Wordt deze overeenkomst echter niet bekrachtigd dan krijgen ze het dossier terug ter beschikking. Dit biedt de mogelijkheid om de overeenkomst te wijzigen zodat deze in overeenstemming is met de opmerkingen van de rechter.⁴⁶ De aangepaste overeenkomst wordt dan aan een andere kamer toegewezen.⁴⁷ Niets belet het O.M. om de vervolging via de klassieke procedure voort te zetten of over te stappen naar de strafbemiddeling of de minnelijke schikking indien de voorwaarden voor deze figuren voldaan zouden zijn.

2.4.4 De rol van de rechter

69. De rechter hoort in eerste instantie de verdachte en zijn advocaat over de overeenkomst en de feiten.

70. Indien er een burgerlijke partij is, hoort de rechtbank het slachtoffer en diens advocaat. Dit gaat over de feiten en de vergoeding van de schade. Hierna zal de rechter de verdachte horen over de burgerrechtelijke vordering.⁴⁸ De rechter controleert hierbij de bereidheid van de verdachte om de schade te herstellen en gaat na of de verdachte hierin ernstig is.

71. Uiteindelijk is het aan de rechter om de overeenkomst te bekrachtigen. Hiervoor zal hij nagaan of aan alle voorwaarden van de procedure voor de voorafgaande erkenning van schuld voldaan is. De overeenkomst moet op een vrije en weloverwogen manier gesloten zijn en overeenstemmen met de werkelijke feiten en controleert of de correcte juridische kwalificaties toegepast werden. Tot

⁴⁴ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 93.

⁴⁵ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 93.

⁴⁶ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 95.

⁴⁷ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 95.

⁴⁸ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 95.

slot controleert hij of de voorgestelde straf proportioneel is met de ernst van de feiten, de persoonlijkheid van de verdachte en indien er schade is, de bereidheid om deze te vergoeden.⁴⁹ Samengevat controleert de rechter of de overeenkomst wettelijk tot stand is gekomen en dat het strafdossier overeenkomt met de inhoud van het akkoord.⁵⁰ Dit voorkomt dat de verdachte een valse bekentenis aflegt in het geval dat hij onder druk op het voorstel van het O.M. is ingegaan. Dit zorgt ervoor dat het akkoord vergeleken wordt met het oordeel dat de rechter zou vellen indien de gewone procedure gevolgd werd.⁵¹

72. Is hieraan niet voldaan dan moet de rechter het verzoek tot bekrachtiging afwijzen en dit voldoende motiveren.⁵² Hierna wordt de rechtbank anders samengesteld.⁵³

73. Als alles in orde is dan zal de rechter de overeenkomst bekrachtigen en de erin opgenomen straffen uitspreken bij erkenning van schuld door de beklaagde. De rechter zal eveneens een uitspraak doen over de burgerlijke rechtsvordering indien er burgerlijke partijen zijn opgekomen tijdens de procedure.⁵⁴

74. Het is onmogelijk om een rechtsmiddel aan te wenden tegen het strafrechtelijke aspect van de beslissing.⁵⁵ De uitspraak bekrachtigt enkel de wil van de partijen en de overeengekomen straf wordt opgelegd.⁵⁶ Hoger beroep is wel mogelijk voor de burgerrechtelijke aspecten van de uitspraak.

2.4.5 De rol van het slachtoffer

75. In feite heeft het slachtoffer weinig te zeggen wat betreft de voorafgaande erkenning van schuld. Het merendeel van de procedure speelt zich af tussen de verdachte en de procureur. Nadat de overeenkomst ondertekend is, wordt een kopie aan het slachtoffer gegeven en dan krijgt hij inzage in het strafdossier.⁵⁷

76. Gekende slachtoffers worden met alle passende middelen geïnformeerd over de plaats, dag en uur van de zitting en krijgen een kopie van de overeenkomst tussen de verdachte en het parket. Het enige wat een gekend slachtoffer kan doen is zich burgerlijke partij stellen op de zitting waar

⁴⁹ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 94.

⁵⁰ N. DE NIL, "Recente wijzigingen in de regelgeving aangaande het consensueel strafrecht" in J. DE HERDT, H. LAMON, P. THIRIAR, J. DE WINTER, E. TEERLINCK, T. MEESE, S. DEPAUW en N. DE NIL, *De Potpourri-wetten*, Gent, Larcier, 2017, 231.

⁵¹ N. DE NIL, "Recente wijzigingen in de regelgeving aangaande het consensueel strafrecht" in J. DE HERDT, H. LAMON, P. THIRIAR, J. DE WINTER, E. TEERLINCK, T. MEESE, S. DEPAUW en N. DE NIL, *De Potpourri-wetten*, Gent, Larcier, 2017, 232.

⁵² Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 95.

⁵³ N. DE NIL, "Recente wijzigingen in de regelgeving aangaande het consensueel strafrecht" in J. DE HERDT, H. LAMON, P. THIRIAR, J. DE WINTER, E. TEERLINCK, T. MEESE, S. DEPAUW en N. DE NIL, *De Potpourri-wetten*, Gent, Larcier, 2017, 232.

⁵⁴ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 94.

⁵⁵ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 95.

⁵⁶ N. DE NIL, "Recente wijzigingen in de regelgeving aangaande het consensueel strafrecht" in J. DE HERDT, H. LAMON, P. THIRIAR, J. DE WINTER, E. TEERLINCK, T. MEESE, S. DEPAUW en N. DE NIL, *De Potpourri-wetten*, Gent, Larcier, 2017, 233.

⁵⁷ N. DE NIL, "Recente wijzigingen in de regelgeving aangaande het consensueel strafrecht" in J. DE HERDT, H. LAMON, P. THIRIAR, J. DE WINTER, E. TEERLINCK, T. MEESE, S. DEPAUW en N. DE NIL, *De Potpourri-wetten*, Gent, Larcier, 2017, 233.

de rechtbank de overeenkomst kan bekrachtigen en schadevergoeding vorderen. Hierna zal hij gehoord worden.⁵⁸

77. Wat betreft het strafrechtelijk deel van de procedure heeft hij helemaal geen inspraak. Dit is niet verrassend: in de gewone strafrechtspleging heeft het slachtoffer ook slechts een beperkte rol. De enige invloed dat een slachtoffer kan uitoefenen op deze procedure is zich burgerlijke partij te stellen en naderhand is er de mogelijkheid om hoger beroep in te stellen over het burgerrechtelijk aspect van de uitspraak.⁵⁹

2.5 Wat zijn de gevolgen van een geslaagde procedure?

78. Er is eigenlijk maar sprake van één echt gevolg van een geslaagde procedure wat betreft de beklaagde. In plaats van een lange rechtszaak waarvan het eindvonnis onzeker is, kan een verdachte zijn rechtspleging versnellen met het bijkomende voordeel dat hij op voorhand mee kan bepalen wat zijn straf zal zijn.

79. Indien de verdachte en het O.M. tot een akkoord komen dan kan het O.M. een lagere straf voorstellen dan hij oorspronkelijk van plan was om te vorderen. Evenwel is dit niet wettelijk verplicht. Ik sluit me aan bij de mening dat het maximum maar 5 jaar gevangenisstraf kan zijn aangezien het O.M. zichzelf anders zou tegenspreken: de procedure kan enkel aanvangen wanneer het O.M. niet meer dan 5 jaar meent te vorderen.⁶⁰ Een andere mogelijkheid is het vorderen van een straf met geheel of gedeeltelijk (probatie)-uitstel of met de gewone opschorting of de probatie-opschorting.⁶¹ De strafrechter veroordeelt de verdachte tot de overeengekomen straf. Dit komt op het strafregister van de verdachte. De voorafgaande erkenning van schuld is dus een verkorte strafvervolgning.

80. Niet enkel de beklaagde kan voordeel halen uit de voorafgaande erkenning, het slachtoffer kan namelijk de overeenkomst waarin de schulderkenning geschreven staat als bewijs gebruiken voor zijn vordering tot schadevergoeding waardoor zijn bewijslast aanzienlijk wordt verminderd.⁶²

2.6 Wat gebeurt er indien de procedure niet slaagt?

81. Indien de overeenkomst niet bekrachtigd wordt door de rechtbank dan komt het dossier terug bij de procureur des Konings en wordt de zaak toegewezen aan een kamer die anders samengesteld wordt. De gemaakte overeenkomst, documenten opgesteld en verklaringen gemaakt tijdens het overleg in het kader van de procedure, evenals andere gerelateerde processtukken

⁵⁸ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 95.

⁵⁹ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 95.

⁶⁰ N. DE NIL, "Recente wijzigingen in de regelgeving aangaande het consensueel strafrecht" in J. DE HERDT, H. LAMON, P. THIRIAR, J. DE WINTER, E. TEERLINCK, T. MEESE, S. DEPAUW en N. DE NIL, *De Potpourri-wetten*, Gent, Larcier, 2017, 228

⁶¹ Art 216 §1 lid 2 Sv.

⁶² Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 95. N. DE NIL, "Recente wijzigingen in de regelgeving aangaande het consensueel strafrecht" in J. DE HERDT, H. LAMON, P. THIRIAR, J. DE WINTER, E. TEERLINCK, T. MEESE, S. DEPAUW en N. DE NIL, *De Potpourri-wetten*, Gent, Larcier, 2017, 233.

worden uit het dossier verwijderd en komen op de griffie van de rechtbank van eerste aanleg terecht.⁶³

82. Het O.M. blijft evenwel vrij om de procedure van de voorafgaande erkenning van schuld te stoppen. Ze kunnen de minnelijke schikking of strafbemiddeling voorstellen indien de voorwaarden hiervoor voldaan zijn of ze stellen de vervolging in via de klassieke procedure of gaan over tot de seponering.

2.7 Wat zijn de gevaren bij deze procedure ten opzichte van de verdachte?

83. De voordelen voor de verdachte zijn duidelijk: hij krijgt inspraak bij het bepalen van zijn straf, zijn advocatenkosten zullen lager liggen dan wanneer de gewone strafprocedure gevolgd zou worden omdat deze procedure in principe minder tijd in beslag zal nemen en hij zal zich minder zorgen moeten maken over zijn proces omdat hij al enige zekerheid heeft betreffende de uitkomst.

84. Toch zijn er niet enkel voordelen verbonden aan de voorafgaande erkenning van schuld. Bepaalde gevaren kunnen optreden tijdens de hele procedure: Zo is er geen garantie dat de advocaat aanwezig was of opgeroepen werd op het moment dat het voorstel gedaan werd. Eveneens kan het O.M. de verdachte gedwongen hebben om over te gaan tot de voorafgaande erkenning van schuld of werd de verdachte bedrogen om zo zichzelf te incrimineren.

2.7.1 Afwezigheid van de advocaat

85. Hoewel het artikel vereist dat er een advocaat aanwezig is, is er een periode geweest waarin dit tegenstrijdig was met de werking van het bijstandsrecht in België. Dit betekent dat tenzij de verdachte van zijn vrijheid was beroofd, het niet vereist was dat er een advocaat aanwezig zou zijn tijdens een verhoor.⁶⁴ In die periode was er dan ook niets wat de procureur kon beletten om een verdachte een voorafgaande erkenning van schuld te laten doorlopen zonder dat de verdachte op de hoogte was van alle bijkomende gevolgen van die erkenning.

86. Een andere mogelijkheid is dat de verdachte afstand heeft gedaan van zijn recht op bijstand van een advocaat en dat de procureur op dat moment uit het niets aanbiedt om de procedure van de voorafgaande erkenning te starten.⁶⁵

87. Er zullen niet veel verdachten zijn die de mogelijkheid van strafvermindering achter zich laten liggen en meteen deze kans aanvaarden zonder te beseffen wat de gevolgen zijn. Misschien zouden ze na een overleg met hun advocaat toch twee keer nagedacht hebben vooraleer ze aanvaarden.

88. Niet elke verdachte zal meteen willen meewerken. Omdat er geen advocaat aanwezig is, houdt niets het O.M. tegen om middelen met meer druk aan te wenden.

2.7.2 Bedrog en dwang met zelf-incriminatie tot gevolg

89. Het is niet ondenkbaar dat het parket zal proberen een verdachte erin te luizen om een voorafgaande erkenning van schuld te doorlopen en zichzelf te laten incrimineren. Zoals

⁶³ Art. 216 §4 lid 5 Sv.

⁶⁴ Art. 2bis §1 VHW.

⁶⁵ Art. 2bis §2 lid 6 VHW.

aangetoond is de voorafgaande erkenning veel sneller dan de gewone strafrechtspleging, deze procedure bespaart tijd en kosten voor het O.M. Daarbij kan de procureur bijna te allen tijde de procedure in gang trekken. Het kan dan ook zeer aantrekkelijk voor het O.M. zijn om via deze procedure een uitgebreid onderzoek te vermijden maar toch nog hun werk goed uitvoeren.

90. In het slechtste geval zou dit ertoe kunnen leiden dat het parket verdachten dwingt om schuld te erkennen, juist om tijd en kosten te besparen. Een andere denkbare situatie is dat het parket geen afdoende bewijs heeft om een rechter te kunnen overtuigen om tot een veroordeling te komen, maar tegen de verdachte beweren ze het tegendeel: namelijk dat ze sluitend bewijs hebben van de schuld van de verdachte en dat ze de hoogst mogelijke straf die de rechter kan uitspreken zullen vorderen zonder verzachtende omstandigheden in te roepen.

91. Uiteraard weet de verdachte niet beter en als de procureur hem dan vertelt dat hij een lagere straf kan krijgen indien hij meewerkt en schuld erkent, dan zal de verdachte niet lang aarzelen om mee te werken. De verdachte volgt de volledige procedure en legt in feite zichzelf een straf op terwijl het mogelijk was dat hij vrijgesproken zou worden wegens onvoldoend bewijs indien de zaak voor de strafrechter gekomen zou zijn.

2.8 Wat beschermt de verdachte tegen deze gevaren?

92. Nu de grootste gevaren die tijdens de procedure kunnen voorkomen bekend zijn, blijft de vraag: welke bescherming wordt er aan een verdachte geboden en waar kan deze bescherming gevonden worden?

93. Het antwoord is simpel: de procedure zelf biedt de nodige bescherming. Het artikel vereist de aanwezigheid en bijstand van een advocaat.⁶⁶ De verdachte moet ingelicht worden over de feiten waarvan hij verdacht wordt, hoe de procedure van de voorafgaande erkenning zal verlopen en als belangrijkste de gevolgen die voortkomen uit het doorlopen van de gehele procedure of de gevolgen van een weigering om mee te werken.

94. Het voorgaande samen met het vernieuwde bijstandsrecht zorgen ervoor dat het gegarandeerd is dat er een advocaat aanwezig zal zijn wanneer de aanbieding voor de voorafgaande erkenning gemaakt wordt, uitgezonderd de gevallen waarbij de verdachte afstand heeft gedaan van zijn recht op bijstand.

95. Het gevaar van dwang wordt ook aanzienlijke beperkt dankzij de aanwezigheid van de advocaat. Voor bedrog daarentegen is de bijstand van de advocaat misschien niet zo effectief: Indien het O.M. bewijs heeft vervalst en de advocaat niet alert genoeg is om de vervalsing te ontdekken, dan worden zowel de verdachte als zijn advocaat bedrogen.

96. Zoals het hierboven gegeven voorbeeld waarbij er sluitende bewijsstukken gefabriceerd worden door het O.M., kan in de klassieke procedure deze onrechtvaardigheid nog hersteld worden. Het is aan de rechter om de bewijswaarde van die vervalste bewijsstukken te beoordelen. Het O.M. kan het risico lopen om ontdekt te worden. De rechter kan het vervalste bewijs negeren en zijn

⁶⁶ Art 216 §4 Sv.

veroordeling er niet op steunen. Het risico bestaat dat zelfs de rechter de vervalsing niet opmerkt en dankzij dat bewijs besluit om een hogere straf op te leggen.

97. Komt de advocaat er later achter dat er toch geen bewijs is dan is het nog steeds mogelijk om de voorafgaande erkenning tegen te houden. Uiteindelijk is het aan de rechter om de bereikte overeenkomst te bekrachtigen nadat de partijen gehoord worden. Als de advocaat het op dat moment voldoende aanneembaar maakt dat er bedrog werd gepleegd dan zal de rechter de overeenkomst niet bekrachtigen en terugsturen zodat het O.M. moet beslissen wat de volgende stap zal zijn.

Hoofdstuk 3. De minnelijke schikking

3.1 Wat is de minnelijke schikking?

98. Bij een minnelijke schikking betaalt een verdachte een som geld aan de aangegeven administratie en doet, indien van toepassing, afstand van bepaalde goederen om zo het verval van de strafvordering te verkrijgen.⁶⁷ De minnelijke schikking maakt dan ook geen straf uit.⁶⁸ De vereiste om als sanctie of straf gekwalificeerd te worden is de oplegging door de rechter van de betreffende maatregel.⁶⁹ De geldsom maakt ook geen administratieve sanctie uit omdat het niet door een bestuursorgaan opgelegd wordt.⁷⁰ De verdachte gaat vrijwillig akkoord om de geldsom te betalen ter uitvoering van de overeenkomst die het O.M. samen met de verdachte heeft opgesteld. Het is in principe een buitengerechtelijke procedure met de uitzondering dat er op het einde een formele controle door de rechter vereist is.

99. Net zoals de voorafgaande erkenning van schuld is het een vorm van consensualisme in het strafrecht omdat een verdachte de mogelijkheid heeft om de minnelijke schikking aan te vragen of de minnelijke schikking te weigeren.⁷¹ Het is een keuze en geen recht: het initiatiefrecht ligt bij het parket.⁷² Een verdachte heeft geen inspraak in het bepalen van de geldsom. Hij kan enkel weigeren of aanvaarden.⁷³ In tegenstelling tot de voorafgaande erkenning van schuld stelt de minnelijke schikking de strafvordering niet in.

3.2 Wat zijn de voorwaarden voor een minnelijke schikking?

100. Artikel 216bis Sv. regelt de minnelijke schikking. Het toepassingsgebied wordt ook hier beperkt zodat de minnelijke schikking niet van toepassing is op alle misdrijven. Wat wel opvalt, is dat de voorafgaande erkenning van schuld meer voorwaarden oplegt dan de minnelijke schikking.

101. De voorwaarden bij de minnelijke schikking zijn: het materieel toepassingsgebied: de plafondstraf die opgelegd kan worden. Welke personen kunnen overgaan tot de minnelijke schikking? Op welk moment moet de procedure aangevraagd worden? En wanneer kan de minnelijke schikking aangegaan worden?

3.2.1 Het materieel toepassingsgebied

102. Artikel 216bis Sv §1: *"De procureur des Konings kan, indien hij meent dat een feit niet van aard schijnt te zijn dat het gestraft moet worden met een hoofdstraf van meer dan twee jaar correctionele gevangenisstraf of een zwaardere straf, desgevallend met inbegrip van de verbeurdverklaring, en dat het geen zware aantasting inhoudt van de lichamelijke integriteit ..."*

⁶⁷ K. VANDERHEIDEN, "Minnelijke schikking", in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2016, 265.

⁶⁸ C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, I, Antwerpen, Maklu, 2011, 388.

⁶⁹ V. DE SOUTER, "Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994", *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540.

⁷⁰ B. DE RUYVER en K. VAN IMPE, "De minnelijke schikking en de bemiddeling in strafzaken", *R.W.* 2000-01, (445) 460.

⁷¹ K. VANDERHEIDEN, "Minnelijke schikking", in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2016, 269.

⁷² K. VANDERHEIDEN, "Minnelijke schikking", in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2016, 269.

⁷³ C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, II, Antwerpen, Maklu, 2014, 786.

103. De minnelijke schikking kan toegepast worden indien de hoofdstraf niet meer dan 2 jaar correctionele gevangenisstraf bedraagt. Net zoals bij de voorafgaande erkenning van schuld is dit de straf die gevorderd zou worden nadat verzachtende omstandigheden werden aangenomen.⁷⁴

104. Dit zorgt ervoor dat alle correctionaliseerbare misdaden waarvan de gevangenisstraf niet meer dan 20 jaar bedraagt in principe onder de minnelijke schikking vallen.⁷⁵ Om te voorkomen dat elk misdrijf afgekocht kan worden, is de minnelijke schikking beperkt tot misdrijven die geen zware aantasting van de lichamelijke integriteit inhouden. Hiermee worden zedenfeiten en zware geweldsdelicten bedoeld.⁷⁶

105. Dit is niet verassend gezien dat de voorafgaande erkenning van schuld dezelfde feiten van zijn toepassingsgebied heeft uitgesloten. Wat wel opvalt, is dat bij de voorafgaande erkenning van schuld de uitgesloten misdaden expliciet opgesomd worden door naar de specifieke artikelen te verwijzen, terwijl de minnelijke schikking het vagere criterium van de zware aantasting van de lichamelijke integriteit hanteert.

106. Dit verschil is eenvoudig te verklaren: de vernietiging van artikel 216bis Sv werd gevorderd voor het Grondwettelijk Hof omwille van een schending van het legaliteitsbeginsel: meer bepaald zou de voorspelbaarheid van het krijgen van een minnelijke schikking niet zeker zijn gezien het O.M. een ruime beoordelingsbevoegdheid had over wat onder een zware aantasting zou vallen.⁷⁷

107. Het Grondwettelijk Hof was het hier niet mee eens: het begint met de argumentatie dat de minnelijke schikking geen straf is maar onderdeel van de strafrechtspleging. Het valt onder het opsporingsbeleid van het O.M. en niet de strafbaarstelling waardoor een zekere beoordelingsvrijheid toegestaan is over het toepassen van een minnelijke schikking. Het woord aantasting moet in zijn gangbare betekenis worden opgevat wat ervoor zorgt dat de beoordelingsruimte al beperkt wordt.⁷⁸

108. Verder zou het woord “zware” er ook niet voor zorgen dat de procureur een zodanige beoordelingsvrijheid krijgt waarop iemand zijn gedrag niet op zou kunnen aanpassen. Het gebruik van het woord wijzigt de definitie niet van de misdrijven die betrekking hebben op de aantasting van de lichamelijke integriteit. Het Hof argumenteert dat van een tekst met algemene draagwijdte niet kan verwacht worden dat het een precieze definitie bevat over de ernst voor een geheel van misdrijven. Als laatste wordt geoordeeld dat de ernst niet ingevuld moet worden via subjectieve opvattingen van de procureur maar dat dit via de constitutieve elementen van elk misdrijf samen met de omstandigheden eigen aan de zaak moet beoordeeld worden. Het eindoordeel van het Hof

⁷⁴ K. VANDERHEIDEN, “Minnelijke schikking”, in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2016, 271; C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, II, Antwerpen, Maklu, 2014, 786-788.

⁷⁵ K. VANDERHEIDEN, “Minnelijke schikking”, in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2016, 271; Art. 80 Sw.; C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, II, Antwerpen, Maklu, 2014, 786-788.

⁷⁶ K. VANDERHEIDEN, “Minnelijke schikking”, in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2016, 271; C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, II, Antwerpen, Maklu, 2014, 786-788.

⁷⁷ GWH 28 februari 2013, nr. 20/2013.

⁷⁸ GWH 28 februari 2013, nr. 20/2013.

is dan ook dat de het gebruik van het begrip: de zware aantasting van de lichamelijke integriteit, geen afbreuk doet aan de wettigheid of voorspelbaarheid van de strafrechtspleging.⁷⁹

109. Om deze discussie bij het invoeren van de voorafgaande erkenning van schuld te voorkomen, heeft de wetgever mijn inziens ervoor gekozen om de uitgesloten misdaden expliciet op te sommen in plaats van een algemenere uitzondering op te nemen.

3.2.2 De personen die kunnen beslissen om tot een minnelijke schikking over te gaan

110. Het initiatiefrecht is voorbehouden aan het parket net zoals bij de voorafgaande erkenning van schuld.⁸⁰ Nochtans heeft de verdachte de mogelijkheid om er voor te zorgen dat de procureur meer reden heeft om de minnelijke schikking voor te stellen indien de verdachte toont dat hij bereid is om het slachtoffer te vergoeden. Het O.M. is vrij om de toepassing van de minnelijke schikking te weigeren. Er rust in principe geen motivatieverplichting op deze beslissing, noch kan de verdachte hiertegen een beroep doen op de rechter.⁸¹

3.2.3 Het moment waarop de minnelijke schikking moet aanvangen

111. Artikel 216bis Sv. §2: " *Het recht ..., kan ook worden uitgeoefend wanneer de onderzoeksrechter met een onderzoek is gelast of wanneer de zaak reeds bij de rechtbank of het hof aanhangig is gemaakt..., voor zover er nog geen eindvonnis of eindarrest is gewezen in strafzaken.*"

112. Een minnelijke schikking kan met andere woorden dus altijd toegepast worden zolang er geen eindveroordeling in eerste aanleg is gekomen.⁸² Dit is logisch want de minnelijke schikking zorgt ervoor dat men de strafvordering laat vallen. Indien er een gerechtelijk onderzoek lopend is wanneer de minnelijke schikking wordt aangeboden dan kan de onderzoeksrechter het parket informeren over de stand van het onderzoek.⁸³

113. Toch kan de opmerking opnieuw gemaakt worden dat het doel van de figuur voorbij gestreefd wordt: het sneller afhandelen van een strafrechtelijke procedure. Indien vlak voor een uitspraak nog overgestapt kan worden naar een minnelijke schikking, dan zal dit meer tijd en kosten in beslag nemen. Dit is tegenstrijdig met het beoogde doel.

114. Het blijft ook maar de vraag hoe de maatschappij hierop zal reageren. Na lange tijd een zitting gehouden te hebben waarbij misschien bijzonder bezwarende bewijsstukken van de schuld van de verdachte op tafel zijn gekomen, bestaat de mogelijkheid nog altijd dat de verdachte zijn straf kan afkopen. Het maakt het makkelijker voor rijkere verdachten om door de mazen van het net te glippen.

⁷⁹ GWH 28 februari 2013, nr. 20/2013.

⁸⁰ K. VANDERHEIDEN, "Minnelijke schikking", in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2016, 270.

⁸¹ Art. 151 GW; ⁸¹ GWH 2 juni 2016, nr. 83/2016.

⁸² K. VANDERHEIDEN, "Minnelijke schikking", in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2016, 269. C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, II, Antwerpen, Maklu, 2014, 788.

⁸³ C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, II, Antwerpen, Maklu, 2014, 788.

115. Uiteraard betwijfel ik ten eerste dat de procureur in zo een geval nog bereid is om een overstap te maken naar een andere procedure maar de kans blijft bestaan. Het zal de perceptie van Justitie zeker niet ten goede komen.

3.2.4 Moet het slachtoffer vergoed zijn vooraleer de minnelijke schikking voorgesteld mag worden?

116. Artikel 216bis Sv. §4, eerste lid: *"de eventueel aan een ander veroorzaakte schade dient geheel vergoed te zijn vooraleer de schikking kan worden voorgesteld."*

117. Om verwarring tussen deze voorwaarde en de vorige te voorkomen zal ik het onderscheid verduidelijken: Waar de vorige voorwaarde vooral over ging is de mogelijke aanvangstermijn voor de toepassing van de minnelijke schikking. Deze voorwaarde gaat over handelingen die gesteld moeten worden voordat een minnelijke schikking toegepast kan worden. Het gaat over bijkomende materiële voorwaarden waaraan de verdachte moet voldoen voordat een minnelijke schikking doorlopen mag worden.

118. Zoals het artikel duidelijk vermeldt moet de verdachte alle veroorzaakte schade vergoeden voordat hij van de minnelijke schikking kan genieten. Het is echter niet vereist dat hij daadwerkelijk de schade meteen vergoedt.⁸⁴

119. Zo wordt de toepassing mogelijk indien de verdachte schriftelijk zijn burgerlijke aansprakelijkheid erkent en het deel van de schade wat niet betwist wordt al heeft vergoed. Dit wordt gezien als een onweerlegbaar vermoeden van fout en zorgt ervoor dat een slachtoffer altijd naar de bevoegde rechtbank kan gaan met een verminderde bewijslast gezien dat de fout al bewezen is dankzij de bekentenis van de verdachte.⁸⁵

120. Dit is een vreemde voorwaarde. Zo moet de verdachte enkel zijn bereidheid aantonen om de schade te vergoeden of kan de procureur zelf voorstellen dat in het geval dat hij de schade vergoedt hij kan overstappen op de minnelijke schikking. Er blijft een verschil tussen het bereid zijn om iets te doen en datgene daadwerkelijk doen. Het is niet ondenkbaar dat een verdachte na het verloop van de minnelijke schikking en het laten vallen van zijn strafvordering, niet langer bereid is om de schadevergoeding te betalen. Dit zou hem toelaten om te kunnen profiteren van de voordelen van de minnelijke schikking zonder de nadelen te moeten ondergaan.

121. De vraag is dan ook of het nodig is dat de schadevergoeding aan het slachtoffer al betaald moet worden voordat een minnelijk schikking voorgesteld kan of zelfs mag worden?

122. Naar mijn mening is dit geen vereiste om de minnelijke schikking te kunnen voorstellen. Ik baseer mij op het voorlaatste lid van §2 waar voordat het verval van de strafvordering ten opzichte van de dader door de rechter uitgesproken wordt, deze eerst gecontroleerd heeft of aan de toepassingsvoorwaarden is voldaan, de dader de schikking aanvaard en nageleefd heeft en de vergoeding heeft betaald aan het slachtoffer en de bevoegde administratie. Bij problemen tussen

⁸⁴ Art 216bis §2 Sv.

⁸⁵ N. DE NIL, "Recente wijzigingen in de regelgeving aangaande het consensueel strafrecht" in J. DE HERDT, H. LAMON, P. THIRIAR, J. DE WINTER, E. TEERLINCK, T. MEESE, S. DEPAUW en N. DE NIL, *De Potpourri-wetten*, Gent, Larcier, 2017, 207.

de verdachte en het slachtoffer over de omvang van de schade is het voldoende voor de verdachte om het niet-betwiste gedeelte van de omvang te vergoeden voor de procedure.⁸⁶

123. Mijn overtuiging is dat de voorwaarde van de schadevergoeding eerder betrekking heeft op het verkrijgen van het eindresultaat: het verval van de strafvordering, dan dat het gezien moet worden als een voorwaarde die voldaan moet zijn voordat de minnelijke schikking pas voorgesteld mag worden door het O.M. Om te voorkomen dat het slachtoffer een vetorecht krijgt met betrekking tot de toepassing van de minnelijke schikking, is het voldoende dat de verdachte het niet-betwiste deel van de schade vergoedt en schriftelijk zijn schuld erkent.⁸⁷ Het slachtoffer kan dan zijn zaak voor de burgerlijke rechtbank brengen.

3.3 Hoe verloopt een minnelijke schikking?

124. Net zoals bij de voorafgaande erkenning van schuld gaan we voor de minnelijke schikking dieper in op de precieze rollen van de verschillende actoren tijdens een minnelijke schikking. Nu wordt de rol van de advocaat niet apart besproken omdat de aanwezigheid van de advocaat gegarandeerd wordt door artikel 6 EVRM en het EHRM.⁸⁸

3.3.1 De rol van de verdachte

125. De verdachte heeft weinig invloed wat betreft de toepassing van de minnelijke schikking: indien hij bereid is om de schade van zijn slachtoffers te vergoeden, dan kan de procureur de minnelijke schikking voorstellen. In tegenstelling tot de voorafgaande erkenning van schuld is er bij de minnelijke schikking geen mogelijkheid om expliciet de toepassing van de minnelijke schikking te vragen van de procureur.

126. Het enige wat een verdachte kan doen met betrekking tot het strafrechtelijk aspect is het voorstel van de procureur aanvaarden of weigeren. Indien hij weigert zal het parket een vervolging moeten instellen, seponeren of een ander voorstel te maken.⁸⁹ Indien hij aanvaardt zal hij aan de opgelegde voorwaarden moeten voldoen en de vergoedingen betalen vooraleer de strafvordering vervallen wordt verklaard.

127. De verdachte heeft wel meer inspraak in het burgerrechtelijk aspect van de minnelijke schikking in de gevallen waarbij hij nog geen vergoeding heeft betaald maar dit wel bereid is om te doen of indien hij nog niet een volledige vergoeding heeft betaald omdat de omvang betwist wordt. De procedure voorziet de mogelijkheid voor de verdachte en het slachtoffer om een akkoord te bereiken over de omvang van de schade en de regeling aangaande de vergoeding.⁹⁰

⁸⁶ N. DE NIL, "Recente wijzigingen in de regelgeving aangaande het consensueel strafrecht" in J. DE HERDT, H. LAMON, P. THIRIAR, J. DE WINTER, E. TEERLINCK, T. MEESE, S. DEPAUW en N. DE NIL, *De Potpourri-wetten*, Gent, Larcier, 2017, 233; C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, II, Antwerpen, Maklu, 2014, 790.

⁸⁷ C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, II, Antwerpen, Maklu, 2014, 790.

⁸⁸ EHRM 27 februari 1980, nr. 6903/75, Deweer/België.

⁸⁹ K. VANDERHEIDEN, "Minnelijke schikking", in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2016, 269.

⁹⁰ Art 216bis §2 Sv.

128. In principe is het niet vereist dat er daadwerkelijk een akkoord komt met het slachtoffer want het is voldoende dat het slachtoffer zijn rechten voor de bevoegde rechtbank kan uitoefenen. Maar het verval zal wel pas worden uitgesproken nadat de schadevergoeding betaald wordt.

3.3.2 De rol van het slachtoffer

129. De rol van het slachtoffer is zeer beperkt. Dit hoeft niet te verbazen want in principe zou zijn schade al vergoed moeten zijn voordat de minnelijke schikking voorgesteld kan worden. Is dit niet het geval dan krijgt hij de mogelijkheid om een akkoord met de verdachte te bereiken over de omvang van de schade en hoe de vergoeding geregeld zal worden.⁹¹ Het slachtoffer geniet nog altijd bescherming dankzij de vereiste controle door de rechter voordat het verval van de strafvordering wordt vastgelegd.

130. Het is wel vereist dat hij opgeroepen wordt en op de hoogte gesteld wordt van het parket zijn voornemen om de minnelijke schikking toe te passen.⁹²

131. Evenwel zijn er geen rechtsmiddelen tegen de beslissing van het parket voorzien waarop het slachtoffer zich kan beroepen. Zijn deelname aan de procedure of een akkoord met de verdachte is niet wettelijk vereist.⁹³ Anders zou het slachtoffer een vetorecht hebben wat niet de bedoeling was van de wetgever. Dit zou eveneens voor langere procedures zorgen.

3.3.3 De rol van de rechter

132. In tegenstelling tot de voorafgaande erkenning van schuld heeft de rechter in deze procedure eerder een toezichthoudende rol. De rechter controleert of aan de toepassingsvoorwaarden voldaan zijn en of de verdachte zijn vergoedingen betaald heeft waarna hij het verval van de strafvordering zal uitspreken.⁹⁴ Bij de minnelijke schikking mag de rechter niet oordelen over de opportuniteit van de minnelijke schikking.⁹⁵ Bij de voorafgaande erkenning van schuld kon de rechter wel weigeren indien de overeenkomst, meer bepaald de voorgestelde verminderde straffen, niet proportioneel waren met de ernst van de feiten, het gedrag van de verdachte en de bereidheid tot vergoeding van de schade.

133. Het Grondwettelijk Hof is van mening dat deze formele toetsing door de rechter onvoldoende is.⁹⁶ De controlerechter moet een volwaardig toezicht uitoefenen.⁹⁷ Hieronder valt de proportionaliteit van de minnelijke schikking en in mindere mate de opportuniteit ervan.⁹⁸

134. In het betreffende arrest⁹⁹ werd aangehaald dat de mogelijkheid voor het O.M. om na het instellen van de strafvordering toch nog een minnelijke schikking aan te bieden: "een schending

⁹¹ Art. 216bis §2 lid 5 Sv.

⁹² Art. 216bis §2 lid 3 Sv.

⁹³ J. VANCAUTER en K. DE MEESTER, *justice for sale*, Gent, Larcier, 2015, 11.

⁹⁴ Art. 216bis §2 lid 10 Sv.

⁹⁵ K. VANDERHEIDEN, "Minnelijke schikking", in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2016, 272.

⁹⁶ H. VAN BAVEL en D. LIBOTTE, "Minnelijke schikking gedeeltelijk ongrondwettelijk verklaard", <https://www.stibbe.com/en/news/2016/june/minnelijke-schikking-gedeeltelijk-ongrondwettelijk-verklaard>.

⁹⁷ H. VAN BAVEL en D. LIBOTTE, "Minnelijke schikking gedeeltelijk ongrondwettelijk verklaard", <https://www.stibbe.com/en/news/2016/june/minnelijke-schikking-gedeeltelijk-ongrondwettelijk-verklaard>.

⁹⁸ H. VAN BAVEL en D. LIBOTTE, "Minnelijke schikking gedeeltelijk ongrondwettelijk verklaard", <https://www.stibbe.com/en/news/2016/june/minnelijke-schikking-gedeeltelijk-ongrondwettelijk-verklaard>.

⁹⁹ GwH 2 juni 2016, nr. 83/2016.

uitmaakte van het beginsel van de onafhankelijkheid van de rechters, zoals gewaarborgd bij artikel 151, § 1, van de Grondwet, het beginsel van de scheiding der machten, zoals gewaarborgd bij de artikelen 33 tot 40 van de Grondwet, artikel 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, artikel 14, lid 1, van het Internationaal Verdrag inzake de burgerrechten en politieke rechten, de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, het recht op een behoorlijke rechtsbedeling en het vertrouwensbeginsel voor zover er geen volwaardige rechterlijke controle voorzien is en het O.M. niet verplicht is deze beslissing te motiveren".¹⁰⁰

135. Het Hof heeft twee situaties besproken: de situatie waarbij het O.M. beslist om de minnelijke schikking toe te passen nadat het dossier bij de onderzoeksrechter aanhangig is gemaakt en de situatie waarbij het O.M. hetzelfde zou doen nadat de procedure ten gronde gestart is, zo lang er geen eindvonnis of eindarrest is gewezen in strafzaken.

136. Het Hof is er niet op tegen dat deze mogelijkheid voor het O.M. bestaat. Tijdens een gerechtelijk onderzoek kan het O.M. over meer elementen beschikken waardoor het beter geplaatst is om de opportuniteit van de minnelijke schikking te beoordelen.¹⁰¹ Wel is het Hof van oordeel dat aan de strafvordering maar een einde kan worden gemaakt via een minnelijke schikking in strafzaken op voorwaarde dat de raadkamer of de kamer van inbeschuldigingstelling bij de regeling van de rechtspleging een toezicht kan uitoefenen op de voorgenomen minnelijke schikking. Dat toezicht kan slechts als een daadwerkelijke rechterlijke controle worden beschouwd indien de beslissing inzake de minnelijke schikking wordt gemotiveerd.¹⁰²

137. Het Hof kwam tot eenzelfde beoordeling voor de situatie waarbij de procedure ten gronde al gestart was. Zo had het EHRM al besloten dat wat het recht op een eerlijk proces betreft, een verdachte in het kader van een strafvermindering in ruil voor een schuldbekentenis, kan onderhandelen met het openbaar ministerie in de loop van de strafprocedure ten gronde, maar dat geldt enkel op voorwaarde dat de verdachte het voorstel vrijwillig aanvaardt met het volle besef van de feiten van de zaak en van de juridische gevolgen van een schikking, maar ook op voorwaarde dat de rechter een voldoende controle kan uitoefenen op de inhoud van de schikking en de wijze waarop die werd bereikt.¹⁰³ Het Grondwettelijk hof oordeelde dat hetzelfde gold voor de minnelijke schikking en dat de volwaardige controle enkel mogelijk was indien de beslissing gemotiveerd werd.¹⁰⁴

138. De uiteindelijke beslissing van het Hof hieromtrent was: *"In zoverre artikel 216bis, § 2, van het Wetboek van strafvordering, nadat de strafvordering is ingesteld, een minnelijke schikking mogelijk maakt zolang geen eindvonnis of eindarrest werd gewezen en in zoverre het de rol van de bevoegde rechter beperkt tot het vaststellen van het verval van de strafvordering « na te hebben nagegaan of voldaan is aan de formele toepassingsvoorwaarden van § 1, eerste lid, of de dader de voorgestelde minnelijke schikking heeft aanvaard en nageleefd, en het slachtoffer en de fiscale of sociale administratie werden vergoed in overeenstemming met § 4 en § 6, tweede lid », doet die*

¹⁰⁰ GwH 2 juni 2016, nr. 83/2016.

¹⁰¹ GwH 2 juni 2016, nr. 83/2016.

¹⁰² GwH 2 juni 2016, nr. 83/2016.

¹⁰³ EHRM, 29 april 2014, nr. 9043/05, Natsvlishvili en Togonidze/Georgië; GwH 2 juni 2016, nr. 83/2016.

¹⁰⁴ GwH 2 juni 2016, nr. 83/2016.

bepaling op discriminerende wijze afbreuk aan het recht op een eerlijk proces en is zij derhalve niet bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met artikel 151 ervan, met artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en met artikel 14, lid 1, van het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten."

139. Er werd ook een vraag gesteld die betrekking had op het niet bestaan van toegang tot de rechter tegen de weigering van het O.M. om over te gaan tot een minnelijke schikking nadat de verdachte zich bereid toonde om de schade te vergoeden terwijl de strafvordering is ingesteld.

140. Het Hof besloot dat het openbaar ministerie binnen het kader van zijn beleid inzake de opsporing en de vervolging bedoeld in artikel 151, § 1, van de Grondwet, de discretionaire bevoegdheid heeft om al dan niet een voorstel tot minnelijke schikking te doen of om al dan niet op een voorstel daartoe van de verdachte in te gaan.¹⁰⁵ Het O.M. hoeft hierover geen verantwoording af te leggen noch kan de rechter een oordeel uitspreken over de weigering.¹⁰⁶

141. Hieruit kan besloten worden het Grondwettelijk Hof niet de bedoeling had om een algemene motivatieverplichting in te voeren voor het O.M. betreffende de minnelijke schikking of een algemene volwaardige rechterlijke controle. Er rust enkel een motivatieverplichting in het geval dat het O.M. over wil gaan tot een minnelijke schikking terwijl de strafvordering bij de onderzoeksrechter of in een procedure ten gronde aanhangig is gemaakt om de volwaardige rechterlijke controle mogelijk te maken. Het Grondwettelijk heeft zich niet uitgelaten over de 3e mogelijkheid: de situatie waarbij het O.M. de minnelijke schikking voorstelt tijdens het opsporingsonderzoek. Voor deze minnelijke schikkingen is geen rechterlijke controle voorzien.¹⁰⁷ Nochtans ondergaat een verdachte dezelfde procedure als wanneer de aanvang van de minnelijke schikking tijdens het gerechtelijk onderzoek of na verwijzing naar de feitenrechter plaatsvond. Mijn inziens moet de rechter hier ook een volwaardige controle kunnen uitoefenen om in overeenstemming te zijn met de rechtspraak van het EHRM.

3.3.4 De rol van het O.M.

142. Vooral de procureur heeft het uitgebreidste takenpakket bij de minnelijke schikking. Zoals al vermeld heeft het parket ook hier als enige het initiatiefrecht. Hij moet de regeling van de betaling uitwerken, de geldsom bepalen, vermelden voor welke feiten de geldsom bepaald wordt en zorgen dat iedereen op de hoogte gebracht wordt van zijn voornemen om de minnelijke schikking toe te passen en het uiteindelijke verloop daarvan.¹⁰⁸

3.4 Wat zijn de gevolgen van een geslaagde minnelijke schikking?

143. Voor het strafrechtelijk aspect zorgt het slagen van de procedure ervoor dat de strafvordering vervalt ten opzichte van de verdachte.¹⁰⁹ Dit betekent dat hij niet vervolgd wordt en er geen straf opgelegd wordt. De minnelijke schikking is geen straf en dus zal dit niet op zijn strafblad komen

¹⁰⁵ GwH 2 juni 2016, nr. 83/2016.

¹⁰⁶ GwH 2 juni 2016, nr. 83/2016.

¹⁰⁷ J. VANCAUTER en K. DE MEESTER, *justice for sale*, Gent, Larcier, 2015, 19.

¹⁰⁸ Art 216bis Sv.

¹⁰⁹ K. VANDERHEIDEN, "Minnelijke schikking", in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2016, 265.

noch kunnen de feiten waarover de minnelijke schikking ging gebruikt worden voor de toepassing van de recidive.

144. Sinds begin 2016 worden de minnelijke schikkingen wel opgenomen in het strafregister maar worden ze niet vermeld op de attesten over het strafrechtelijke verleden die afgeleverd worden door de administraties.¹¹⁰ Dit brengt de rechter op de hoogte van een doorlopen minnelijke schikking indien een nieuw strafdossier voorkomt. Om de re-integratie te bevorderen wordt dit niet vermeld op de uittreksels van het strafregister.¹¹¹

145. Wat betreft het burgerrechtelijk aspect zal hij alle slachtoffers moeten vergoeden. Dit is onvermijdbaar indien de verdachte een beroep wil doen op de minnelijke schikking.

3.5 Wat als de minnelijke schikking mislukt?

146. De minnelijke schikking is en blijft een keuze zowel vanuit het perspectief van de verdachte als van het parket: het parket is niet verplicht om de minnelijke schikking voor te stellen en de verdachte is evenmin verplicht dit te aanvaarden.¹¹²

147. Als de verdachte geen akkoord kan bereiken met het slachtoffer over de omvang van de schade of de wijze van vergoeding doet dit weinig af aan de verdere toepassing van de procedure. Dit komt omdat tijdens de procedure de verdachte minstens zijn aansprakelijkheid heeft moeten erkennen waardoor het slachtoffer altijd nog naar de burgerrechtelijke rechtbank kan gaan. Wat wel problematisch is voor de verdachte is het feit dat het verval van de strafvordering pas wordt uitgesproken nadat o.a. het slachtoffer zijn vergoeding heeft gekregen. In het geval dat de omvang van de schade betwist wordt, is het voldoende dat de verdachte het niet-betwiste gedeelte van de schade vergoedt.

148. Indien er binnen de opgestelde termijnen niet aan de voorwaarden voldaan wordt of bij weigering van de minnelijke schikking vanaf het begin, dan zal het parket de verdachte kunnen vervolgen.¹¹³ Het O.M. kan ook beslissen om de voorafgaande erkenning van schuld of de strafbemiddeling voor te stellen of te seponeren indien de strafvordering nog niet ingesteld was.

149. In het geval dat de procedure van de minnelijke schikking wel is begonnen maar niet volledig doorlopen wordt, dan zullen de gemaakte documenten en mededelingen tijdens het overleg niet ten laste van de verdachte aangewend kunnen worden. Dit verbod geldt voor elk conflict oplossende procedure, niet enkel de strafrechtelijke procedure. Het is ook niet toegestaan om deze documenten of mededelingen als bewijs te gebruiken, noch zou dit een buitengerechtelijke bekentenis zijn.¹¹⁴

¹¹⁰ K. VANDERHEIDEN, "Minnelijke schikking", in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2016, 272.

¹¹¹ L. VANPUYENBROECK en S. DEPAUW, *Potpourri II*, Mechelen, Kluwer, 2016, 13.

¹¹² Zie randnr. 140.

¹¹³ K. VANDERHEIDEN, "Minnelijke schikking", in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2016, 269.

¹¹⁴ Art 216bis §2 laatste lid Sv.

3.6 Wat is het verschil met de voorafgaande erkenning van schuld?

150. Hoewel de minnelijke schikking en de voorafgaande erkenning van schuld beiden vormen zijn van consensualisme in het strafrecht zijn aan beide figuren andere voorwaarden en gevolgen verbonden.

151. Wat betreft de voorwaarden is er eerst en vooral een verschil tussen de hoofdgrens van de straf die het parket van plan is om te vorderen: voor de voorafgaande erkenning is dit 5 jaar en de minnelijke schikking slechts 2 jaar. Nochtans is dit geen groot verschil. De bepaling van de hoogtegrens van de straf is niet de straf die via de wettelijke strafbepaling opgelegd wordt maar de straf die het parket voor de aanhangige feiten meent te moeten vorderen. Zoals uitgelegd bij beide figuren is dit met inbegrip van verzachtende omstandigheden.

152. Dit betekent dat het O.M. een zekere beoordelingsruimte heeft. Het heeft zelfs in feite een dubbele beoordelingsruimte: zo kunnen ze al eerst beslissen of ze een straf zouden vorderen die binnen het toepassingsgebied valt van beide figuren of slechts van de voorafgaande erkenning. Daarbij komt nog eens het feit dat voor beide figuren het parket als enige het initiatiefrecht heeft, wat ervoor zorgt dat zelfs als ze een straf zouden vorderen die binnen de voorwaarden van beide figuren valt, ze nog steeds kunnen kiezen welke figuur ze al dan niet gaan voorstellen en of ze daadwerkelijk wel een voorstel maken.

153. Ten tweede is er enkel bij de voorafgaande erkenning de tussenkomst van een advocaat vereist. Bij een minnelijke schikking is dit niet vereist.

154. Een derde verschil is de rol van de rechter bij de toepassing van de figuren. Zo zal een rechter de voorafgaande erkenning kunnen weigeren indien hij niet akkoord is met de gemaakte overeenkomst. Enkel bij de voorafgaande erkenning kan de rechter altijd inhoudelijk toetsen. Dit in tegenstelling tot de minnelijke schikking waarbij 2 situaties mogelijk zijn: hij kan enkel de formele voorwaarden nagaan en controleren of alle vergoedingen betaald zijn waarna hij het verval moet uitspreken indien de minnelijke schikking tijdens het opsporingsonderzoek aanvangt. Het GWH. vereist een volwaardige rechterlijke controle indien procedure aanving tijdens het gerechtelijk onderzoek of na verwijzing naar de feitenrechter.

155. Een louter formeel verschil met betrekking tot de voorwaarden is het feit dat de minnelijke schikking het ietwat vage criterium gebruikt van de zware aantasting van de lichamelijke integriteit, terwijl de voorafgaande erkenning van schuld expliciet een opsomming maakt van de uitgesloten misdrijven. In de praktijk is dit verschil niet zo belangrijk gezien het duidelijk is dat het de bedoeling was om dezelfde misdrijven van de figuren uit te sluiten.

156. Als laatste verschil is er de omgang met de schadevergoeding aan het slachtoffer. Voor de minnelijke schikking is het een vereiste dat deze vergoeding al op voorhand is gebeurd, minstens dat de verdachte bereid is zijn aansprakelijkheid te erkennen en het niet-betwiste deel van de schade heeft vergoed. Desalniettemin moet er een vergoeding betaald worden om het verval van de vordering te bekomen.

157. Voor de voorafgaande erkenning is dit geen vereiste. Tijdens de procedure is het wel mogelijk dat het slachtoffer en de verdachte gehoord worden over de burgerrechtelijke vordering maar dit zal geen doorslaggevend effect hebben op de procedure zelf. De bereidheid om de schade te vergoeden is een criterium waarmee de rechter rekening moet houden wanneer hij moet beslissen of hij de overeenkomst zal aanvaarden. Dus is het mogelijk dat de voorafgaande erkenning van schuld zal uitgesproken worden zonder dat de schadevergoeding betaald is.

158. De gevolgen zijn ook verschillend. Bij de minnelijke schikking vervalt de strafvordering. Dit is niet zo bij de voorafgaande erkenning van schuld: hier zal de verdachte veroordeeld worden tot de overeengekomen straffen. Dit heeft tot gevolg dat de voorafgaande erkenning van schuld op het strafregister komt te staan en in aanmerking kan genomen worden voor recidive.

3.7 Is het mogelijk om een keuze te maken tussen de minnelijke schikking en de voorafgaande erkenning van schuld?

159. Wat betreft het parket is er zeker een mogelijkheid om te kiezen. Zoals hierboven aangegeven heeft het parket een zeer ruime beoordelingsruimte aangaande het toepasselijk maken van de twee figuren.

160. Wat betreft de verdachte is zijn keuze redelijk beperkt. Hij heeft wel een zekere keuzemogelijkheid maar hij is hiervoor wel zeer afhankelijk van de beslissing van het parket: zo kan het parket er al voor zorgen dat enkel de voorafgaande erkenning van schuld mogelijk is omdat ze een straf menen te vorderen van 4 jaar wat de minnelijke schikking meteen uitsluit. Niets belet de verdachte om het voorstel te weigeren maar dat voorstel blijft evenwel aantrekkelijker. In dit geval heeft de verdachte nog enige inspraak en meer zekerheid inzake de mogelijke straf die hem opgelegd kan worden.

161. De tweede beperking komt uit het feit dat enkel het parket het initiatiefrecht heeft aangaande de toepassing van de figuren. De verdachte kan wel vragen voor de toepassing van één van de figuren maar als het parket dit niet wil of enkel de andere figuur aanbiedt dan heeft de verdachte geen echte keuze meer behalve weigeren om mee te werken wat ervoor zal zorgen dat het O.M. de vervolging instelt.

3.8 Wat is de betere keuze voor de verdachte?

162. In de hypothese dat het parket geen uitgesproken voorkeur heeft en ervoor zorgt dat de verdachte de mogelijkheid heeft om één van beide figuren te kunnen toepassen en aan de verdachte de keuze laat, wat zou de verdachte dan het beste kiezen?

163. Het antwoord op die vraag is in zekere mate afhankelijk van de situatie van de verdachte zelf: zo kan een welgestelde verdachte zonder problemen zowel een geldsom als ook nog eens een schadevergoeding aan het slachtoffer betalen zonder dat hij zichzelf in financiële problemen brengt. Voor de minder welgestelden is de voorafgaande erkenning van schuld meer aangeraden: er moet geen geldsom betaald worden en het al dan niet vergoeden van de schade heeft niet zo veel invloed op het uiteindelijke verkrijgen van de lagere straf dat vooral een gevangenisstraf zal inhouden.

164. Als men de situatie los bekijkt van het vermogen van de verdachte en enkel naar de gevolgen van de figuren dan is de minnelijke schikking een duidelijke aanrader: de minnelijke schikking is geen straf. Bij de voorafgaande erkenning van schuld volgt er wel een veroordeling met alle gevolgen van dien. Verder kan een verdachte na de minnelijke schikking zijn leven hervatten tegenover de gevangenisstraf die eerst uitgevoerd moet worden bij de voorafgaande erkenning van schuld.

165. In het bovenstaande geval wordt de situatie beschreven voor een verdachte die schuldig is. Het is beter voor een onschuldige verdachte om geen van beide figuren toe te passen of toch voor de voorafgaande erkenning te gaan. Een onschuldige kan beter de klassieke strafprocedure volgen. Er zal geen bewijs voorhanden zijn waarop hij veroordeeld kan worden en de rechter zal hem dus de vrijspraak moeten geven. Het O.M. kan druk zetten op de verdachte om een voorafgaande erkenning van schuld aan te gaan. Indien hij de voorafgaande erkenning van schuld doorloopt, kan hij veroordeeld worden, zijn straf moeten voldoen en het slachtoffer schadeloos moeten stellen tenzij de rechter tijdens de controle merkt dat de verdachte onschuldig is en de overeenkomst weigert te bekrachtigen. De verdachte loopt hier minder gevaar bij. Bij de minnelijke schikking zal hij evengoed het slachtoffer moeten vergoeden en bijkomend een geldsom moeten betalen. Afhankelijk van wanneer de minnelijke schikking aanving kan de verdachte geen bescherming genieten. Bij een minnelijke schikking tijdens het opsporingsonderzoek is er geen rechterlijke controle vereist in tegenstelling tot deze tijdens het gerechtelijk onderzoek of na verwijzing. Het GWH. vereist enkel voor de laatste een volwaardige controle.

Hoofdstuk 4. De strafbemiddeling

4.1 Wat is de strafbemiddeling?

166. Strafbemiddeling is de laatste vorm van consensualisme in het huidige Belgische strafrecht. Het is zeer gelijkaardig aan de minnelijke schikking. Zo hebben beide figuren het verval van de strafvordering tot gevolg en komen de voorwaarden sterk overeen met elkaar. Beide figuren zijn niet-strafrechtelijke sancties.¹¹⁵ Strafbemiddeling slaat op de verschillende manieren waarop een misdrijf buitengerechtelijk afgehandeld kan worden.¹¹⁶

4.2 Wat zijn de voorwaarden voor strafbemiddeling?

167. De voorwaarden bevinden zich in artikel 216ter Sv. Zoals eerder vermeld zijn deze bijna hetzelfde als de voorwaarden voor de minnelijke schikking. In tegenstelling tot de minnelijke schikking wordt hier wel ingegaan op de bijstand van de advocaat. Een opvallend verschil is het feit dat de strafbemiddeling geen uitgesloten misdrijven heeft. Hierdoor heeft de strafbemiddeling een ruimer toepassingsgebied dan de andere figuren.¹¹⁷ Dit komt niet overeen met het beoogde toepassingsgebied: de onbelangrijke criminaliteit.¹¹⁸ Hiermee bedoelt men de misdrijven waar het O.M. het niet nodig vindt om te vervolgen maar wel een reactie vereist.

4.2.1 De plafondstraf die opgelegd kan worden

168. Artikel 216ter §1 Sv: *“De procureur des Konings kan ..., de dader van een misdrijf oproepen en, voor zover het feit niet van die aard schijnt te zijn dat het gestraft moet worden met een hoofdstraf van meer dan twee jaar correctionele gevangenisstraf of een zwaardere straf ...*

169. Het plafond van de straf is opnieuw twee jaar gevangenisstraf. Hiervoor gaat men ook uit van de straf die door het O.M. gevorderd wordt met inbegrip van verzachtende omstandigheden.¹¹⁹ Door het gebruik van artikel 80 Sv. betekent dit dat alle misdrijven waarvoor een straf van 15 tot 20 jaar opgelegd kan worden onder het toepassingsgebied voor de strafbemiddeling vallen na het aannemen van verzachtende omstandigheden m.a.w. na correctionalisatie.¹²⁰

170. De procureur des Konings is gebonden door de vordering die werd opgesteld in het proces-verbaal van de strafbemiddeling.¹²¹ Bij een mogelijke mislukking van de strafbemiddeling kan het

¹¹⁵ C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, I, Antwerpen, Maklu, 2011, 388.

¹¹⁶ N. DE NIL, “Recente wijzigingen in de regelgeving aangaande het consensueel strafrecht” in J. DE HERDT, H. LAMON, P. THIRIAR, J. DE WINTER, E. TEERLINCK, T. MEESE, S. DEPAUW en N. DE NIL, *De Potpourri-wetten*, Gent, Larcier, 2017, 214; C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, II, Antwerpen, Maklu, 2014, 790-792.

¹¹⁷ N. DE NIL, “Recente wijzigingen in de regelgeving aangaande het consensueel strafrecht” in J. DE HERDT, H. LAMON, P. THIRIAR, J. DE WINTER, E. TEERLINCK, T. MEESE, S. DEPAUW en N. DE NIL, *De Potpourri-wetten*, Gent, Larcier, 2017, 216; C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, II, Antwerpen, Maklu, 2014, 790-792.

¹¹⁸ N. DE NIL, “Recente wijzigingen in de regelgeving aangaande het consensueel strafrecht” in J. DE HERDT, H. LAMON, P. THIRIAR, J. DE WINTER, E. TEERLINCK, T. MEESE, S. DEPAUW en N. DE NIL, *De Potpourri-wetten*, Gent, Larcier, 2017, 216.

¹¹⁹ V. DE SOUTER, “Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994”, *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540; C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, II, Antwerpen, Maklu, 2014, 790-792.

¹²⁰ V. DE SOUTER, “Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994”, *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540; C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, II, Antwerpen, Maklu, 2014, 790-792.

¹²¹ V. DE SOUTER, “Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994”, *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540; C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, II, Antwerpen, Maklu, 2014, 790-792.

O.M. geen hogere straf meer vorderen. Dit zorgt ervoor dat het dossier grondig bestudeerd zal worden.

4.2.2 Het moment waarop een strafbemiddeling moet opgezet worden

171. Artikel 216ter §5 Sv.: *"het in §1 aan de procureur des Konings toegekende recht kan niet worden uitgeoefend wanneer de zaak reeds aanhangig is gemaakt of wanneer van de onderzoeksrechter het instellen van een onderzoek is gevorderd."*

172. Deze voorwaarde vormt een opmerkelijke afwijking van de gelijkaardige voorwaarden voor de voorafgaande erkenning van schuld en de minnelijke schikking. Waar deze laatsten een ruime termijn boden die verliep bij het verkrijgen van een eindvonnis, wordt de mogelijkheid om de strafbemiddeling toe te passen uitgesloten zodra de zaak aanhangig werd gemaakt.¹²² Zo lang het O.M. over de strafvordering kan beschikken kan een strafbemiddeling opgestart worden. In het geval dat de strafvordering terug bij het O.M. komt door een rechter die zich onbevoegd verklaard heeft, krijgt het O.M. een nieuwe mogelijkheid om een strafbemiddeling op te zetten.¹²³

173. In tegenstelling tot bij de minnelijke schikking, is er geen twijfel mogelijk over het moment waarop de schadeloosstelling moet uitgevoerd worden bij een strafbemiddeling. De schadeloosstelling hoeft niet voor het voorstel van bemiddeling te gebeuren, dat zou zelfs tegenstrijdig zijn met de werking van de strafbemiddeling. De schadeloosstelling is namelijk een onderdeel van het uiteindelijke akkoord van de strafbemiddeling. Het is de bedoeling dat tijdens de strafbemiddeling de verdachte en het slachtoffer hierover een overeenstemming kunnen bereiken.¹²⁴

174. Net zoals bij de minnelijke schikking, zal het verval van de strafvordering pas gebeuren nadat de verdachte aan alle voorwaarden heeft voldaan. Hieronder valt het schadeloos stellen van de bij de strafbemiddeling betrokken slachtoffers.

4.2.3 Wanneer een strafbemiddeling opgezet kan worden

175. Ook hier kan het onderscheid gemaakt worden tussen een tijdsvereiste voor het aanvangen van een strafbemiddeling en materiele voorwaarden waaraan voldaan moeten zijn voordat men tot een strafbemiddeling mag overgaan.

178. Zo moet de dader gekend en meerderjarig zijn. Hij zal zijn schuld moeten bekennen. De feiten moeten vaststaan en er is genoeg bewijs voorhanden om de schuld aan te tonen. Er mag geen discussie meer mogelijk zijn over de schade en het slachtoffer moet ook gekend zijn.¹²⁵

179. Deze materiële voorwaarden kunnen per gerechtelijk arrondissement verschillen.¹²⁶

¹²² V. DE SOUTER, "Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994", *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540; C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, II, Antwerpen, Maklu, 2014, 790-792.

¹²³ V. DE SOUTER, "Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994", *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540; C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, II, Antwerpen, Maklu, 2014, 790-792.

¹²⁴ V. DE SOUTER, "Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994", *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540; C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, II, Antwerpen, Maklu, 2014, 790-792.

¹²⁵ V. DE SOUTER, "Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994", *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540.

¹²⁶ V. DE SOUTER, "Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994", *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540.

4.2.4 De personen die de strafbemiddeling kunnen aanvragen

180. Het hoeft niet te verbazen dat ook hier de procureur des Konings en daardoor het O.M. het initiatiefrecht heeft voor het starten van een strafbemiddeling.

181. Nochtans belet niets een verdachte om expliciet om een strafbemiddeling te vragen. Dit moet dan gevraagd worden voordat de strafvordering aanhangig gemaakt wordt. Het O.M. is evenwel niet verplicht om op dit verzoek in te gaan noch te motiveren waarom ze besloten om het verzoek niet in te willigen. Althans bevat het artikel geen expliciete motiveringsverplichting.

4.2.5 Bijstand van een advocaat

182. Artikel 216ter §6 Sv.: *“naar aanleiding van zijn oproeping door de procureur des Konings voor de toepassing van het huidige artikel, kan de dader zich laten bijstaan door een advocaat; hij kan zich niet laten vertegenwoordigen.”*

183. De strafbemiddeling ontkomt niet aan de Salduz-rechtspraak. Een verdachte heeft een gegarandeerd recht op een advocaat, ook tijdens een strafbemiddeling. Wat niet toegestaan is dat de advocaat de verdachte vertegenwoordigt.¹²⁷ De persoonlijke aanwezigheid van de verdachte is vereist. Het blijft de bedoeling dat een dader geconfronteerd wordt met zijn daden en zijn verantwoordelijkheid hieromtrent opneemt.¹²⁸

184. De advocaat mag enkel informatie en raad geven aan de verdachte zodat hij de gevolgen van een mogelijke aanvaarding van de voorwaarden begrijpt.¹²⁹ Dit dient als waarborg voor een zekere keuzevrijheid voor de verdachte. Een andere reden voor de persoonlijke aanwezigheid van de verdachte is het voorkomen van debatten tussen advocaten. Dit zou de strafbemiddeling doen terugkeren naar een strafrechtelijk proces.¹³⁰ Uiteraard is dit niet de bedoeling en moet in voorkomend geval de strafbemiddeling meteen afgebroken worden.

4.3 Hoe verloopt een strafbemiddeling?

185. In tegenstelling tot de voorgaande besproken figuren zijn er bij de strafbemiddeling minder actoren. De rechter heeft vanzelfsprekend geen rol bij een strafbemiddeling omdat de strafbemiddeling buitengerechtelijk is. Op het niveau van het O.M. verschijnen er nieuwe actoren die opgericht zijn omwille van de algemene principes die gelden bij bemiddeling.

186. Bij een strafbemiddeling zijn er rollen weggelegd voor de verdachte, het slachtoffer en het O.M. Voor deze laatste komen er professionele actoren bij die gerelateerd zijn aan het O.M. maar die evenwel neutraal horen te staan ten opzichte van de verdachte, het slachtoffer en het dossier op zich. Het artikel blijft opvallend stil over de noodzaak van een rechterlijke tussenkomst.

4.3.1 De rol van de verdachte

187. De verdachte heeft op het begin de keuzevrijheid om het voorstel tot strafbemiddeling te weigeren of te aanvaarden. Als hij weigert dan is het aan het O.M. om te beslissen wat er met de

¹²⁷ C. VAN DEN WYNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, II, Antwerpen, Maklu, 2014, 790-792.

¹²⁸ V. DE SOUTER, “Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994”, *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540.

¹²⁹ V. DE SOUTER, “Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994”, *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540.

¹³⁰ V. DE SOUTER, “Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994”, *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540.

strafvordering zal gebeuren: de strafvordering kan aanhangig gemaakt worden bij de strafrechter of de minnelijke schikking wordt voorgesteld of de voorafgaande erkenning van schuld.¹³¹

188. Als hij de strafbemiddeling aanvaardt dan kan van hem gevraagd worden dat hij de schade die hij door het misdrijf aan het slachtoffer heeft berokkend, vergoedt of herstelt en aantoonst dat dit ook daadwerkelijk gebeurd is.¹³² Indien nodig kan tijdens de strafbemiddeling samen met het slachtoffer overlegd worden over de schadevergoeding en de wijze waarop die vergoeding moet betaald worden.¹³³

189. Na het vergoeden van het slachtoffer kan het O.M. haar voorwaarden aan de verdachte bekend maken. Uiteindelijk zal de verdachte akkoord moeten gaan met de voorwaarden die hij voorgesteld krijgt door het O.M. en deze voorwaarden uitvoeren of hij moet het gemaakte voorstel weigeren. Als hij weigert dan zal het O.M. moeten beslissen hoe de strafvordering verder zal verlopen.

4.3.2 De rol van het slachtoffer

190. Het slachtoffer heeft een belangrijke rol bij de strafbemiddeling. Inhoudelijk heeft hij enkel inspraak over de omvang van de schadevergoeding die de verdachte hem verschuldigd is en de wijze waarop die vergoeding betaald moet worden. Via bemiddeling zullen de verdachte en het slachtoffer een overeenkomst moeten bereiken indien de verdachte de strafbemiddeling wil zien slagen.¹³⁴

191. Procedureel gezien is het slachtoffer de grootste dreiging voor de verdachte tijdens een strafbemiddeling. Eén van de doelen van de strafbemiddeling is de schadeloosstelling van het slachtoffer. Dit is zelfs het eerste doel wat behaald moet worden.¹³⁵ Is het onmogelijk om over de schadeloosstelling een overeenkomst te krijgen dan kan de strafbemiddeling niet voltooid worden en komt het dossier terug bij het O.M. te liggen. Voor het O.M. blijft er keuze over: de vordering aanhangig maken bij de strafrechter of seponeren of overgaan naar een andere figuur. Het O.M. kan de minnelijke schikking voorstellen of de voorafgaande erkenning van schuld. Deze figuren vereisen ook dat de verdachte en het slachtoffer een overeenkomst bereiken over de schadevergoeding. Zoals besproken vereist de minnelijke schikking enkel de bereidheid van de verdachte om de schade te vergoeden en dat het niet-betwiste gedeelte vergoed wordt. Bij de voorafgaande erkenning van schuld houdt de rechter vooral rekening met de bereidheid om de schade te vergoeden en niet dat deze al vergoed moet zijn.

4.3.3 De rol van het O.M. meer bepaald: de professionele actoren

192. De professionele actoren zijn de bemiddelingsmagistraat en de bemiddelingsassistent.¹³⁶

193. De bemiddelingsmagistraat is een aangeduide substituut van de procureur des Konings die instaat voor de praktische organisatie van de strafbemiddeling. Hij selecteert de dossiers die in

¹³¹ V. DE SOUTER, " Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994", *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540.

¹³² Art. 216ter §1 Sv.

¹³³ Art. 216ter §1 Sv.

¹³⁴ V. DE SOUTER, " Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994", *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540.

¹³⁵ V. DE SOUTER, " Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994", *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540.

¹³⁶ V. DE SOUTER, " Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994", *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540.

aanmerking komen voor strafbemiddeling, hij nodigt de partijen uit, hij is ook diegene die de voorwaarden van het bereikte akkoord opstelt. Als laatste bevestigt hij of de strafbemiddeling geslaagd is of niet.¹³⁷

194. De bemiddelingsassistent staat de bemiddelingsmagistraat bij gedurende de hele procedure. Hij zal ook optreden als de neutrale derde tijdens de bemiddeling tussen de verdachte en het slachtoffer. Hij moet samenwerken met en staat onder het toezicht van de bemiddelingsmagistraat.¹³⁸

4.3.4 De afwezigheid van de rechter

195. Artikel 216ter Sv. voorziet geen tussenkomst van de rechter. Op zich hoeft dit niet te verbazen omdat de strafbemiddeling een buitengerechtelijke afhandeling van strafzaken uitmaakt.¹³⁹

196. Ik stel me vragen bij de verenigbaarheid hiermee met artikel 6 EVRM en de rechtspraak van het EHRM. De vereenvoudigde afhandeling van strafzaken valt ook onder het recht op een eerlijk proces.¹⁴⁰ De wetgever erkende dit bij de toelichting over de voorafgaande erkenning van schuld.¹⁴¹ Het Grondwettelijk Hof erkende dat de minnelijke schikking overeenkwam met de *plea bargain* en verwees naar de rechtspraak van het EHRM dat een volwaardige rechterlijke controle vereist.¹⁴² Voor het EHRM staat de vereiste van de volwaardige rechterlijke controle los van het feit of het O.M. de minnelijke schikking pas voorstelt na de zaak te hebben doorverwezen naar ofwel de onderzoeksgerechten ofwel de strafrechtbank.

197. De minnelijke schikking en de strafbemiddeling zijn bijna identiek qua toepassingsvoorwaarden en gevolgen. Waarom is er dan geen rechterlijke controle voorzien bij de strafbemiddeling? Het geval van het arrest spreekt enkel over de situatie waarbij het O.M na het doorverwijzen van de zaak toch nog een minnelijke schikking voorstelt. Dit kan nooit voorkomen bij de strafbemiddeling gezien dat de toepassing ervan wordt uitgesloten nadat de zaak aanhangig is gemaakt. Nochtans maakt het EHRM dit onderscheid niet en vereist het dus een volwaardige rechterlijke controle. Naar mijn mening zou ook de strafbemiddeling onderworpen moeten zijn aan een tussenkomst van de rechter die niet enkel formele voorwaarden mag beoordelen maar een volwaardige controle moet uitvoeren voordat het verval van de strafvordering bekomen wordt.

4.4 Wat zijn de gevolgen van een geslaagde strafbemiddeling?

198. Als er een overeenkomst is opgesteld op het einde van de strafbemiddeling, dan zal de verdachte de voorwaarden van die overeenkomst moeten uitvoeren.

¹³⁷ V. DE SOUTER, " Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994", *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540.

¹³⁸ V. DE SOUTER, " Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994", *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540.

¹³⁹ V. DE SOUTER, " Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994", *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540.

¹⁴⁰ EHRM 27 februari 1980, nr. 6903/75, Deweer/België.

¹⁴¹ Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St.*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 92.

¹⁴² GwH 2 juni 2016, nr. 83/2016; EHRM, 29 april 2014, nr. 9043/05, Natsvlisvili en Togonidze/Georgië.

199. De belangrijkste voorwaarde is het schadeloos stellen van het slachtoffer. Dit kan via een schadevergoeding, herstel in natura of door een verontschuldiging van de verdachte.¹⁴³ In principe moet het de schadevergoeding integraal zijn, tenzij de verdachte en het slachtoffer anders zijn overeengekomen.¹⁴⁴ Dit geldt enkel voor het burgerrechtelijk aspect van het dossier.

200. Voor het strafrechtelijke aspect kunnen er verschillende voorwaarden opgelegd worden afhankelijk van de omstandigheden. In het geval dat de verdachte zich beroept op een verslaving of een ziekte dan kan hem de voorwaarde opgelegd worden om een geneeskundige behandeling te volgen of iedere andere passende therapie. De verdachte moet aantonen dat hij die behandeling of therapie daadwerkelijk ondergaat maar die termijn mag niet langer zijn dan zes maanden.¹⁴⁵

201. Een mogelijke voorwaarde die altijd voorgesteld kan worden is het uitvoeren van een dienstverlening of het volgen van een opleiding die niet langer mag zijn dan 120 uren.¹⁴⁶ Deze voorwaarde moet uitgevoerd worden in de vrije tijd en mag niet een activiteit uitmaken die normaliter door bezoldigd personeel wordt verricht.¹⁴⁷

202. Zodra de voorwaarden van de overeenkomst vervuld zijn, vervalt de strafvordering.¹⁴⁸ Nochtans betekent dit niet dat de verdachte volledig verlost is van het dossier. Enkel de slachtoffers die betrokken waren tijdens de procedure hebben hun schadeloosstelling gekregen, het slagen van de strafbemiddeling doet geen afbreuk aan de rechten van slachtoffers die niet bij de strafbemiddeling betrokken waren of aan de rechten van de gesubrogeerden in de rechten van het slachtoffer.¹⁴⁹

4.5 Wat als de strafbemiddeling mislukt?

203. De kans bestaat dat de strafbemiddeling niet zal slagen. De verdachte kan weigeren akkoord te gaan met de voorgestelde voorwaarden van het O.M. of de bemiddeling tussen de verdachte en het slachtoffer over de schadeloosstelling loopt spaak waardoor niet aan de voorwaarde van de schadeloosstelling voldaan wordt om het verval van de strafvordering te verkrijgen.

204. In dat geval komt het dossier terug bij het O.M. en zal deze moeten beslissen wat er verder met de vordering zal gebeuren. De vordering kan aanhangig gemaakt worden bij de strafrechter of geseponeerd worden. Het blijft ook mogelijk om een minnelijke schikking of de voorafgaande erkenning van schuld voor te stellen. Indien het falen van de strafbemiddeling veroorzaakt werd omwille van problemen bij het bepalen van de schadeloosstelling van het slachtoffer, dan blijven deze opties open omdat de integrale schadeloosstelling bij deze figuren geen noodzakelijke vereiste is.

205. Het artikel vermeldt niet expliciet wat er moet gebeuren met de informatie en dossierstukken die tijdens de strafbemiddeling zijn gemaakt. Het grote probleem hierbij is het feit dat een verdachte tijdens de strafbemiddeling zijn schuld al bekend zal hebben en die bekentenis komt in

¹⁴³ V. DE SOUTER, " Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994", *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540.

¹⁴⁴ V. DE SOUTER, " Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994", *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540.

¹⁴⁵ Art 216ter §1 lid 2 Sv.

¹⁴⁶ Art 216ter §1 lid 3 Sv.

¹⁴⁷ Art 216ter §1 lid 4 en lid 6 Sv.

¹⁴⁸ Art 216ter §4 Sv.

¹⁴⁹ Art 216ter §4 Sv.

een proces-verbaal bij de strafbemiddeling. Bij het falen van de strafbemiddeling zou die bekentenis gebruikt kunnen worden om de verdachte succesvol te vervolgen zonder dat deze zijn bekentenis kan intrekken of wijzigen. De algemene regel is dat een proces-verbaal slechts als inlichting dient en rechter vrij is om de bewijswaarde ervan te beoordelen.¹⁵⁰

4.6 Wat is het verschil met de voorafgaande erkenning van schuld en de minnelijke schikking?

206. De minnelijke schikking en de strafbemiddeling komen heel sterk overeen. De plafondstraf is hetzelfde voor beide figuren, het zijn allebei geen strafrechtelijke sancties, het slachtoffer moet schadeloos gesteld worden en uiteindelijk zal de strafvordering vervallen indien de verdachte aan de voorwaarden is tegemoet gekomen. Enkel in het geval van een minnelijke schikking tijdens het opsporingsonderzoek, is er geen rechterlijke controle voorzien bij de toepassing van beide figuren.

207. Er zijn evenwel belangrijke verschillen. Zo is er bij de minnelijke schikking een formele rechterlijke controle voorzien alvorens het verval van de strafvordering bekomen wordt indien de strafvordering al ingesteld was of het gerechtelijk onderzoek lopend was. Het GWH. vereist een volwaardige rechterlijke controle in deze gevallen om in overeenstemming te zijn met de rechtspraak van het EHRM.

208. Bij de minnelijke schikking zal de voorwaarde die voldaan moet worden het betalen van een bepaalde geldsom zijn, bij de strafbemiddeling daarentegen zal de verdachte een bepaalde handeling moeten stellen: volgen van een behandeling of opleiding of het uitvoeren van een dienstverlening. De voordeligste keuze hangt af van het vermogen van de verdachte. Is de verdachte welgesteld dan zal het voor hem geen probleem zijn om het slachtoffer te vergoeden en ook nog eens de geldsom te betalen. De verdachte die het financieel minder goed doet kan beter opteren voor de strafbemiddeling want dan zal hij enkel het slachtoffer moeten vergoeden want de andere voorwaarde vereist een opoffering van de vrije tijd en is dus in zekere mate kosteloos. Het belangrijkste verschil tussen de twee figuren is het moment waarop de figuur moet aanvangen. De strafbemiddeling zal moeten beginnen voordat de zaak aanhangig is gemaakt voor de strafrechter. Voor de minnelijke schikking bestaat de mogelijkheid om te beginnen zo lang er nog geen eindvonnis of eindarrest is gewezen in strafzaken.

209. Wat de voorafgaande erkenning van schuld betreft, maak ik een kort overzicht van de vergelijking tussen de minnelijke schikking en de voorafgaande erkenning van schuld omdat de strafbemiddeling en de minnelijke schikking sterk overeenkomen en de verschillen tussen die twee laatste figuren hierboven al besproken werden.

	Voorafgaande erkenning	Minnelijke schikking
plafondstraf	5 jaar	2 jaar
advocaat	Expliciet bijstand vereist	Niet expliciet vereist
Rechterlijke controle	Volwaardige controle	Louter formeel/volwaardige controle afhankelijk van

¹⁵⁰ V. DE SOUTER, "Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994", *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540.

		aanvang
Uitgesloten categorieën	Duidelijke opsomming van uitgesloten misdrijven	Vaag criterium: zware aantasting van de fysieke integriteit
schadevergoeding	Bereidheid is voldoende	Bereidheid + vergoeding niet-betwist gedeelte

210. Ik herhaal kort de belangrijkste verschillen: de voorafgaande erkenning van schuld leidt tot een veroordeling. De strafbemiddeling zorgt ervoor dat de strafvordering vervalst. Er is gerechtelijke controle voorzien bij de voorafgaande erkenning van schuld. De strafbemiddeling verloopt volledig buitengerechtelijk. De voorafgaande erkenning van schuld kan ingesteld worden zo lang er geen eindvonnis of arrest is. Het is onmogelijk om een strafbemiddeling te starten nadat de zaak aanhangig is gemaakt. Het slachtoffer heeft minder invloed bij de voorafgaande erkenning van schuld: de rechter zal hem horen over de vergoeding en het verhaal meenemen bij zijn beoordeling van het akkoord. Bij de strafbemiddeling heeft het slachtoffer meer inspraak: hij kan bemiddelen over zijn vergoeding en de strafbemiddeling doen ontsporen omdat de schadevergoeding een voorwaarde is om het verval van de strafvordering te bekomen.

4.7 Kan de verdachte kiezen tussen de voorafgaande erkenning van schuld en de strafbemiddeling?

211. Een verdachte kan het O.M. vragen om indien aan de voorwaarden voldaan is of de strafbemiddeling of de voorafgaande erkenning van schuld op te starten. Het blijft aan het O.M. om te beslissen hoe de procedure verder zal verlopen. Zoals vermeld bestaat er geen mogelijkheid om de opportuniteit van een beslissing van het O.M. te toetsen en is er ook geen motivatieplicht die op het O.M. rust. Evenwel is de strafbemiddeling voorzien voor eerder kleine verstoringen die niet bestraft moet worden volgens het O.M. maar die wel een reactie vereisen.

212. Indien het O.M. de voorafgaande erkenning van schuld voorstelt terwijl de verdachte een voorkeur heeft voor de strafbemiddeling, kan de verdachte zijn medewerking weigeren. Het principe blijft consensualisme: de verdachte moet vrijwillig akkoord gaan. Deze weigering houdt evenwel enkele gevaren in: het O.M. is niet verplicht om na de weigering de strafbemiddeling voor te stellen. In tegendeel kunnen ze overgaan tot de vervolging van de verdachte. In deze omstandigheden zal de verdachte misschien wel akkoord willen gaan met de voorafgaande erkenning van schuld indien het O.M. nog van plan is dit toe te staan. Hierbij ontstaat wel het probleem dat de verdachte een mindere sterke positie heeft ten opzichte van het O.M. en er geen evenwicht meer is tussen de partijen tijdens de onderhandelingen. Het O.M. kan zo een hogere straf opleggen als reactie op de eerste weigering. De verdachte kan zich hier nog altijd tegen verdedigen tijdens de zitting voor de rechter die het akkoord moet onderzoeken. De vraag blijft of dit wel een effectieve bescherming is? De rechter kan het akkoord weigeren maar moet het dossier terugsturen naar het O.M. Als het O.M. een nieuwe poging waagt om een akkoord te bereiken met de verdachte, dan komt het akkoord voor een nieuwe kamer ter controle te liggen. De verdachte is

afhankelijk van de wil van het O.M. en bevindt zich in een minderwaardige positie. Gelijkheid tussen partijen is belangrijk voor onderhandelingen.

213. Het O.M. heeft de enkele beslissingsbevoegdheid voor het instellen van één van deze procedures. Het staat enigzins haaks op het voornaamste principe van consensualisme: partijen die samen tot een akkoord komen op vrijwillige basis. Het verbaast me dat een verdachte kan meewerken aan het midden en het einde van de procedure, maar hij geen inspraak krijgt voor het daadwerkelijk aanvangen ervan. Hij wordt overgelaten aan de wil van het O.M.

4.8 Wat is voor de verdachte de beste keuze indien hij kan kiezen?

214. In de veronderstelling dat het O.M. een verdachte toelaat om te kiezen tussen strafbemiddeling en de voorafgaande erkenning van schuld en de voorwaarden voor beide figuren voldaan zijn, welke procedure zou het meeste voordelen bieden voor de verdachte?

215. Het voordeligste voor een verdachte is in principe de vrijspraak: hij wordt niet gestraft noch zal hij enige schadevergoeding moeten betalen. Indien de vrijspraak niet haalbaar is, dan hoopt een verdachte op een zo laag mogelijke straf en een zo laag mogelijke vergoeding. Een verdachte zal zijn keuze afhankelijk maken van zijn eigen situatie en de garantie die één van de figuren biedt om zijn strafmaat en de omvang van de schadevergoeding zo veel mogelijk te beperken.

216. Voor een onschuldige verdachte is het beter om geen van beide figuren toe passen. Want als hij onschuldig is, zal er geen afdoende bewijs zijn van enige betrokkenheid van de verdachte met het misdrijf in kwestie. Waardoor hij vanzelfsprekend niet veroordeeld mag worden.

217. Het is een ander verhaal bij een schuldige verdachte. Hij zal bepaalde keuzes moeten maken waaraan risico's verbonden zijn. Hij kan hopen dat er geen afdoende bewijs voorhanden is dat zijn betrokkenheid aantoont. In dit geval zal hij de vrijspraak krijgen. Het blijft evenwel aan de rechter om de bewijswaarde te beoordelen. De verdachte kan niet met zekerheid weten wat de beoordeling van de rechter over de bewijswaarde van de aangevoerde middelen zal zijn. Hij kan het risico nemen maar er zijn geen garanties dat hij de vrijspraak zal krijgen.

218. Dan blijven er nog de strafbemiddeling of de voorafgaande erkenning van schuld voor hem over. Het meest gunstige is de strafbemiddeling omdat het leidt tot het verval van de strafvordering. De verdachte is vrij met de uitzondering dat hij de dienstverlening ook moet uitvoeren of de opgelegde behandeling volgt. Had hij voor de voorafgaande erkenning van schuld gekozen dan werd hij veroordeeld en zou hij zijn straf moeten voldoen.

219. De vergoeding van het slachtoffer is een voorwaarde voor beide figuren maar bij de strafbemiddeling kan de verdachte hierover met het slachtoffer bemiddelen en zal de vergoeding vastliggen na het akkoord. Voor de voorafgaande erkenning van schuld moet hij enkel zijn bereidheid tonen om het slachtoffer te vergoeden. Dit zorgt ervoor dat een aparte burgerrechtelijke procedure moet gehouden worden over die schadevergoeding. De uitkomst van die procedure is onzeker. De verdachte zal de omvang moeten betwisten en bewijs leveren dat de gevorderde schadevergoeding te hoog ligt. Bij de strafbemiddeling kan hij een lagere vergoeding bekomen zonder het gebruik van enig bewijs. Uiteraard moet het slachtoffer hiermee ook akkoord gaan.

Hoofdstuk 5. De klassieke procedure: De bekentenis

220. Zelfs als het O.M. een voorstel doet voor één van de hierboven besproken vormen, is de verdachte niet verplicht om deze te aanvaarden. In het voorkomend geval zal het O.M. de keuze hebben tussen de seponering en het aanhangig maken van de strafvordering. Als de vordering geseponeerd wordt, dan wordt de verdachte niet vervolgd en gaat hij vrijuit. Verkiest het O.M. om de vordering in te stellen dan belandt de verdachte in de klassieke strafprocedure voor de rechter. De verdachte kan tijdens de procedure ten gronde nog altijd enige invloed uitoefenen op de uitkomst van zijn zaak. Hij kan bekennen in de hoop dat de rechter bij de beoordeling hiermee rekening zal houden.

5.1 Wat is een bekentenis?

221. Een bekentenis is een feitelijke handeling waarover niets bepaald is in het Wetboek van Strafvordering.¹⁵¹ De bekentenis is niet wettelijk geregeld als het op strafzaken aankomt. De strafrechter moet een bekentenis op dezelfde wijze behandelen als elk ander bewijsmiddel dat aangevoerd wordt.¹⁵²

222. Volgens P. Arnou bestaat de bekentenis uit: "één of meerdere verklaringen, waarin de betrokkene geheel of gedeeltelijk toegeeft dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan bepaalde feitelijke gedragingen, die het voorwerp uitmaken van een tegen hem ingestelde of in te stellen strafvervolgning."¹⁵³ "Enkel concrete feitelijke gedragingen kunnen het voorwerp uitmaken van een bekentenis."¹⁵⁴ Wat niet onder een bekentenis kan vallen, is: "de erkenning fout te zijn of de Strafwet overtreden te hebben aangezien dit de oplossing van een juridisch vraagstuk betreft."¹⁵⁵ Het is ook geen schuldbekentenis wanneer een verdachte een minnelijke schikking heeft aanvaard noch zou de strafrechter hier een vermoeden van schuld mogen afleiden.¹⁵⁶ Dit zou tegenstrijdig zijn met de vervallenverklaring van de strafvordering na het doorlopen van de minnelijke schikking en het *ne bis in idem* beginsel.

5.2 Wat zijn de voorwaarden voor de bekentenis?

223. Er zijn geen wettelijke bepalingen voor de bekentenis in strafzaken. Daarom zijn er geen vormvoorwaarden van toepassing op de bekentenis. Wat wel vereist wordt is dat de persoon die bekent voldoende bekwaam is.¹⁵⁷ De bekentenis moet een zekere geloofwaardigheid en betrouwbaarheid bieden.¹⁵⁸ Minderjarigen kunnen bekwaam geacht worden voor zover hun leeftijd hen reeds toelaat een vrijwillige en bewuste handeling te stellen.¹⁵⁹ Dit is een feitenkwestie die de rechter onaantastbaar kan beoordelen.¹⁶⁰ De personen van wie het geestesvermogens zodanig is aangetast op het ogenblik van de bekentenis zijn ook onbekwaam om een bekentenis af te leggen omdat die bekentenis niet langer de nodige garanties van geloofwaardigheid en betrouwbaarheid

¹⁵¹ P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 97.

¹⁵² P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 99.

¹⁵³ P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 98.

¹⁵⁴ P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 98.

¹⁵⁵ P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 98.

¹⁵⁶ P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 99.

¹⁵⁷ P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 100-101.

¹⁵⁸ P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 100-101.

¹⁵⁹ P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 100.

¹⁶⁰ P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 100.

biedt.¹⁶¹ Ook dit is een feitenkwestie die de strafrechter zal moeten beoordelen. De enige voorwaarden waaraan een bekentenis moet voldoen is het geloofwaardig en betrouwbaar zijn. Dit leidt men af uit de bekwaamheid van de persoon op het ogenblik dat deze de bekentenis geeft.

224. Voor het overige is de bekentenis vormvrij. De bekentenis kan mondeling worden gedaan tegenover een andere persoon. Het maakt niet uit wie de persoon is aan wie de verdachte bekend of wanneer deze bekentenis gedaan wordt. Een verdachte kan bekennen tegenover: "een omstaander onmiddellijk na de feiten, tegenover een vriend of vriendin, tegenover de verbalisanten tijdens het opsporingsonderzoek of tegenover de strafrechter bij de behandeling van de zaak ten gronde. Zij kan ook worden opgenomen."¹⁶²

225. De bekentenis kan ook schriftelijk gebeuren. Het maakt hierbij niet uit waarop deze bekentenis geschreven wordt. "Dit kan op een vel papier, een computer of zelfs een gevangenis muur."¹⁶³ Indien de verdachte een tekst zelf met de hand heeft geschreven waarin hij bepaalde gedragingen erkent, dan kan dit een bekentenis uitmaken zonder dat de verdachte deze tekst ondertekend moet hebben.¹⁶⁴ Een tekst die niet door de verdachte geschreven werd maar wel ondertekend werd, wordt ook als een bekentenis aanvaard.¹⁶⁵

226. Er wordt geen rekening gehouden met de opzettelijkheid van de bekentenis.¹⁶⁶ In het geval dat de verdachte wetens en willens bekend is er geen probleem. Verspreekt een verdachte zich of maakt hij een ongecontroleerde uitlating terwijl hij niet van plan was dat dit een bekentenis zou zijn, dan zal de verdachte toch bekend hebben.¹⁶⁷

5.3 Wat zijn de gevolgen van de bekentenis?

227. Als een verdachte bekend dan kan de strafprocedure sneller verlopen. Dankzij de bekentenis en de mogelijke verder medewerking van de verdachte kan zowel het opsporingsonderzoek en het gerechtelijk onderzoek tijd besparen. Zo is er minder bewijs nodig om tot een veroordeling over te gaan en kan de strafrechter sneller tot een besluit komen.

228. Vroeger had de bekentenis een absolute bewijswaarde. Een veroordeling kon uitgesproken worden door de strafrechter louter en alleen gemotiveerd op de bekentenis van de verdachte. Na een bekentenis kon het onderzoek dus gestopt worden.¹⁶⁸

229. Van die overtuiging is men afgestapt. Aan een bekentenis hangt dezelfde bewijswaarde die wettelijk bepaald is voor elk aangevoerd bewijsmiddel waaraan geen bijzondere bewijswaarde door de wet is opgelegd.¹⁶⁹ In principe is de bewijsvoering in strafzaken vrij.¹⁷⁰ De rechter mag voor zijn

¹⁶¹ P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 101.

¹⁶² P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 99.

¹⁶³ P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 99.

¹⁶⁴ P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 99.

¹⁶⁵ P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 99.

¹⁶⁶ R. DECLERCQ, *La preuve en matière pénale*, Brussel, Swinnen, s.l., 1988, 82.

¹⁶⁷ P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 99.

¹⁶⁸ P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 101.

¹⁶⁹ P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 101.

¹⁷⁰ P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 101.

innerlijke overtuigen putten uit alle bewijselementen die hem voorliggen.¹⁷¹ De strafrechter bepaalt de concrete bewijswaarde van de bekentenis zonder de bekentenis te miskennen.¹⁷² Een strafrechter mag de bewoordingen van een bekentenis niet omvormen zodat er een geheel nieuwe betekenis aan gegeven kan worden.

230. Het is nog altijd mogelijk dat de strafrechter een veroordeling enkel baseert op de bekentenis van de verdachte. Daarin is hij vrij. Het tegenovergestelde is ook mogelijk: onverminderd de bekentenis door de verdachte, is het mogelijk dat de strafrechter niet over gaat tot een veroordeling.¹⁷³

231. De bekentenis moet zoals elk bewijsmiddel rechtmatig verkregen zijn en voor de partijen tijdens de strafprocedure aan tegenspraak onderworpen zijn voordat een strafrechter zijn veroordeling erop mag doen steunen.¹⁷⁴ Anders zou dit een schending uitmaken van het recht op een eerlijk proces voor de verdachte.¹⁷⁵

232. Onrechtmatig verkregen bewijs hoeft niet langer automatisch uit de debatten geweerd te worden.¹⁷⁶ Enkel in bepaalde gevallen is een rechter verplicht om onrechtmatig bewijs te weren. Deze gevallen worden uiteengezet in het Antigoon arrest.¹⁷⁷ Volgens het Hof van Cassatie moet onrechtmatig bewijs geweerd worden indien de onrechtmatigheid voortkomt uit de schending van een vormvoorschrift die voorgeschreven is op straffe van nietigheid, indien de onrechtmatigheid de betrouwbaarheid van het bewijs heeft aangetast of dat het gebruik van het onrechtmatig bewijs een schending zou uitmaken van het recht op een eerlijk proces.¹⁷⁸ Deze rechtspraak is wettelijk verankerd in artikel 32 V.T.Sv.¹⁷⁹

233. Hoewel het aan de strafrechter is om op onaantastbare wijze te oordelen over de bewijswaarde, kan een verdachte met een bekentenis zijn procedure positief beïnvloeden. De medewerking van de verdachte kan ervoor zorgen dat de strafrechter besluit om een mildere straf op te leggen dan de straf die het O.M. vordert. De rechter kan de bekentenis als een verzachtende omstandigheid aannemen. Het O.M. kan de bekentenis van de verdachte ook al bij het bepalen van de strafforderung als verzachtende omstandigheid voorstellen en vanaf het begin al een lagere straf vorderen.

¹⁷¹ P. Thevissen, "Preuve en droit pénal", in X., *Postal Mémoires – Lexique du droit pénal et des lois spéciales*, Waterloo, Kluwer, 2011, 185/14.

¹⁷² P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 102.

¹⁷³ P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 103.

¹⁷⁴ P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 105; P. ARNOU, "Bekentenis in strafzaken", OSS 2000, afl. 33, 108; M-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, "Droit de la procédure pénale, II, édition 2014", Brussel, Die Keure, 2014, 1115; M-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, "Droit de la procédure pénale, II, édition 2014", Brussel, Die Keure, 2014, 1124.

¹⁷⁵ Art. 6 EVRM.

¹⁷⁶ M-A. BEERNAERT, H.D. BOSLY en D. VANDERMEERSCH, "Droit de la procédure pénale, II, édition 2014", Brussel, Die Keure, 2014, 1135.

¹⁷⁷ Cass. 14 oktober 2003, *R.C.J.B.*, 2004, 405.

¹⁷⁸ Cass. 14 oktober 2003, *R.C.J.B.*, 2004, 405.

¹⁷⁹ Art. 32 V.T.Sv.

5.4 Verzachtende omstandigheden

5.4.1 Wat zijn verzachtende omstandigheden?

234. "Verzachtende omstandigheden zijn omstandigheden die niet bij wet bepaald zijn maar vrij aangenomen en beoordeeld worden door de leden van de rechterlijke macht die daartoe de wettelijke bevoegdheid hebben."¹⁸⁰ Dit zijn: het openbaar ministerie, de onderzoeksgerechten en de rechtsprekende strafrechtcolleges.¹⁸¹

235. "Verzachtende omstandigheden kunnen onder meer betrekking hebben op het misdrijf zelf, zijn omstandigheden en gevolgen, het aandeel van de beklaagde in het misdrijf en zijn mate van schuld, de gegevens die eigen zijn aan de persoon van de beklaagde en het doel dat de rechter met de bestraffing beoogt. Het kan dus zowel gaan om persoonlijke als om objectieve omstandigheden."¹⁸²

5.4.2 Wat zijn de gevolgen van verzachtende omstandigheden?

236. Verzachtende omstandigheden hebben verschillende gevolgen die afhankelijk zijn van de instantie die de verzachtende omstandigheden aanneemt.

237. Indien de verzachtende omstandigheden aangenomen worden door het O.M. of de onderzoeksgerechten ten tijde van het onderzoek en voordat de vervolging wordt ingesteld, dan spreekt men van correctionalisatie.¹⁸³ "Wanneer een misdaad wegens het bestaan van verzachtende omstandigheden wordt gecorrectionaliseerd, zodat er slechts aanleiding is een correctionele straf uit te spreken, is de natuurlijke rechter voor de beoordeling van het misdrijf niet meer het hof van assisen, maar wel de correctionele rechtbank, bevoegd om correctionele straffen uit te spreken."¹⁸⁴ Verzachtende omstandigheden kunnen slechts één keer aangenomen worden. De correctionele rechtbank naar wie de verdachte wordt verwezen door de raadkamer of de kamer van inbeschuldigingstelling kan zich niet onbevoegd verklaren ten aanzien van de ingeroepen verzachtende omstandigheden, m.a.w. zij is erdoor gebonden en moet ze aannemen.¹⁸⁵ Als het O.M. verzachtende omstandigheden heeft aangenomen dan kan de correctionele rechtbank zich wel nog onbevoegd verklaren.¹⁸⁶ Misdaden worden zo veel mogelijk gecorrectionaliseerd om ze van het Hof van Assisen weg te trekken naar de correctionele strafrechter.¹⁸⁷

238. Indien er nog niet op voorhand verzachtende omstandigheden zijn aangenomen kan de rechter net als bij het bewijs op onaantastbare wijze oordelen of hij verzachtende omstandigheden

¹⁸⁰ H. FRANSEN, "Verzachtende omstandigheden", in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2013, 382.

¹⁸¹ Art. 1 wet op de verzachtende omstandigheden. BS 13 maart 1892.

¹⁸² H. FRANSEN, "Verzachtende omstandigheden", in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2013, 383.

¹⁸³ Art. 2 wet op de verzachtende omstandigheden, BS 13 maart 1892.

¹⁸⁴ H. FRANSEN, "Verzachtende omstandigheden", in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2013, 383.

¹⁸⁵ Art. 3 wet op de verzachtende omstandigheden. BS 13 maart 1892; ¹⁸⁵ H. FRANSEN, "Verzachtende omstandigheden", in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2013, 385.

¹⁸⁶ H. FRANSEN, "Verzachtende omstandigheden", in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2013, 386.

¹⁸⁷ H. FRANSEN, "Verzachtende omstandigheden", in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2013, 383; R. DECLERCQ, "Verzachtende omstandigheden en correctionalisatie", *T.Strafr.* 2009, afl. 5, 251.

aan zal nemen of niet.¹⁸⁸ "In het geval dat de strafrechter verzachtende omstandigheden aanneemt, kan hij niet meer vrij over de straftoemeting oordelen. Hij verplicht zichzelf om de strafmaat te verminderen."¹⁸⁹ Een rechter kan geen verzachtende omstandigheden aannemen en nog altijd de maximumstraf opleggen want dan spreekt hij zich zelf tegen."¹⁹⁰ In het geval dat de strafrechter verzachtende omstandigheden aanneemt dan moet hij de gewijzigde minimum en maximum straftoemeting van artikel 80 Sw. toepassen.¹⁹¹

5.5 Wat is het verschil tussen de bekentenis en de voorafgaande erkenning van schuld?

239. Wat de concrete handelingen betreft is er geen verschil tussen een bekentenis en de voorafgaande erkenning van schuld. Bij beide figuren zal een verdachte toegeven schuldig te zijn aan een bepaald misdrijf.

240. Het grote verschil ligt dan ook in de wettelijke gevolgen die de figuren veroorzaken. Zoals gezegd is de bekentenis niet wettelijk bepaald en is het dus enkel een feitelijke gedraging waarvoor geen garantie bestaat dat een verdachte enig voordeel kan genieten als hij bekent. De rechter bepaalt vrij welke gevolgen hij aan een bekentenis wil geven. Dit in tegenstelling tot de voorafgaande erkenning van schuld die wel wettelijk geregeld is. De wet biedt meer rechtszekerheid over de voordelen die een verdachte kan krijgen door akkoord te gaan met de voorafgaande erkenning van schuld. Het is niet aan de rechter om dit akkoord te wijzigen. De rechter kan enkel het akkoord bekrachtigen of hij zal de overeenkomst weigeren en terugsturen naar het O.M. die dan moet kiezen hoe de procedure verder zal gaan.

241. De voorafgaande erkenning van schuld biedt ook meer bescherming aan een verdachte. De procedure vereist de aanwezigheid en bijstand van een advocaat. Uiteindelijk moet een rechter nog het gesloten akkoord controleren en kan de bekrachtiging weigeren indien de verdachte benadeeld werd tijdens de onderhandelingen of de rechter het niet eens is met de voorgestelde straf. De bekentenis is een feitelijke gedraging. Zodra deze eenmaal gebeurd is kan dit als een bewijsmiddel dienen waarover de rechter vrij kan oordelen of hij dit als een verzachtende omstandigheid ziet en dus recht geeft op strafvermindering of niet.

242. Een bekentenis is altijd mogelijk ongeacht de kwalificatie van het misdrijf. De voorafgaande erkenning van schuld is expliciet uitgesloten van bepaalde misdaden en voor correctionaliseerbare misdaden waarvan de wettelijke maximumstraf niet meer dan 40 jaar opsluiting bedraagt.

243. Zowel de bekentenis als de voorafgaande erkenning van schuld kunnen toegepast worden zo lang er nog geen eindvonnis of eindarrest gewezen is. Het probleem is wel dat hoe verder de strafprocedure zit, hoe minder kans er voor de verdachte is dat hij door te bekennen nog enig voordeel kan genieten. Terwijl het voordeel dat de voorafgaande erkenning kan bieden los staat van het moment waarop de procedure ervan opgestart werd.

¹⁸⁸ R. DECLERCQ, "Verzachtende omstandigheden en correctionalisatie", *T.Strafr.* 2009, afl. 5, 247.

¹⁸⁹ Art. 79 Sw.

¹⁹⁰ R. DECLERCQ, "Verzachtende omstandigheden en correctionalisatie", *T.Strafr.* 2009, afl. 5, 247.

¹⁹¹ Art. 80 Sw.

5.6 Wat is voordeliger voor de verdachte: een bekentenis of de voorafgaande erkenning van schuld?

244. Een onschuldige verdachte zal vanzelfsprekend nooit vrijwillig één van beide figuren willen toepassen. Als hij akkoord gaat met de voorafgaande erkenning van schuld dan krijgt hij een veroordeling en zal hij de overeengekomen straf moeten uitzitten indien de rechter tijdens zijn controle niet opmerkt dat de verdachte onschuldig is. Iemand die onschuldig is, kan in principe ook niet toegeven dat hij iets verkeerd heeft gedaan waardoor hij onmogelijk kan bekennen.

245. Het is eigenlijk niet zo dat er een keuze gemaakt moet worden tussen de bekentenis en de voorafgaande erkenning van schuld. Een bekentenis is een louter feitelijke gedraging die altijd gesteld kan worden. De voorafgaande erkenning van schuld houdt in principe ook een bekentenis in. Deze figuren zijn eerder compatibel dan tegenstrijdig. Een schuldige verdachte die vanaf het begin van het onderzoek een bekentenis aflegt kan hiervoor misschien beloond worden door het O.M. die de voorafgaande erkenning van schuld voorstelt als wederdienst voor de medewerking van de verdachte. Het kan zelfs verder gaan. Het O.M. kan overgaan tot het voorstellen van de minnelijke schikking of de strafbemiddeling wat gunstigere gevolgen heeft voor een verdachte dan de voorafgaande erkenning van schuld omdat zijn strafvordering dan vervallen verklaard wordt.

246. Indien een schuldige verdachte nog niet bekend heeft en het O.M. stelt de voorafgaande erkenning van schuld voor dan kan de verdachte beter dit voorstel aanvaarden. Het heeft weinig zin om in plaats van mee te werken met deze procedure over te gaan tot een bekentenis. De verdachte beroept zich op de *goodwill* van het O.M. of de strafrechter om dit als reden voor een lagere straf te aanvaarden. Zowel het O.M. als de strafrechter zijn vrij om verzachtende omstandigheden aan te nemen waardoor de straftoemeting in een lagere categorie zal terecht komen. Bij de voorafgaande erkenning van schuld kan het O.M. een lagere straf voorstellen dan ze oorspronkelijk van plan waren om te vorderen en kan de verdachte mee bepalen wat de uiteindelijke straf zal zijn. Logisch gezien zal de overeengekomen straf maximum 5 jaar zijn want anders spreekt het O.M. zichzelf tegen: het meent maar 5 jaar te moeten vorderen maar komt een hogere straf overeen. De strafrechter is niet gebonden om het overeengekomen akkoord te bekrachtigen als hij van mening is dat de voorgestelde straf niet evenredig is met o.a. de ernst van het misdrijf. Wat de rechter niet mag doen is het verhogen of verlagen van de straf in het akkoord. In dit geval kan hij enkel besluiten om de zaak terug naar het O.M. te sturen. Dan is het terug aan het O.M. om te beslissen hoe ze verder zullen gaan. Mijn inziens zullen ze de voorafgaande erkenning van schuld dan opnieuw toepassen maar proberen om de hoogte van de straf te wijzigen zodat deze meer overeenstemt met de opmerkingen van de rechter. Uiteraard moet de verdachte hier ook mee akkoord gaan.

Hoofdstuk 6. Hoe zou de regeling van het consensualisme moeten zijn in het strafprocesrecht?

247. De redenen van de wetgever om de strafbemiddeling in te voeren en later ook nog de minnelijke schikking en recent de voorafgaande erkenning van schuld zijn hetzelfde gebleven. Via deze rechtsfiguren probeerde de wetgever om de afhandeling van strafzaken te versnellen zodat de gerechtelijke achterstand weg gewerkt kon worden. Een procedure die minder tijd in beslag neemt, brengt minder kosten mee. Gezien de huidige besparingen die ook justitie treffen, is het dus noodzakelijk dat de procedures daadwerkelijk toegepast worden en in de praktijk echt minder tijd in beslag nemen. De wetgever was eveneens bezorgd over de reactie van de maatschappij. Het risico bestaat dat deze figuren als onrechtvaardig beschouwd worden. Er moet niet enkel rekening gehouden worden met de wil van de wetgever. Deze figuren moeten ook conform zijn aan artikel 6 EVRM en de bijhorende rechtspraak daarover van het EHRM.

248. Naar mijn mening kunnen deze figuren de beoogde doelstellingen van de wetgever halen. Maar dit is niet gegarandeerd. Het is niet ondenkbaar dat deze figuren meer tijd in beslag nemen dan de klassieke strafprocedure. In het slechtste geval mislukken de onderhandelingen die een belangrijk onderdeel zijn van al de vormen van consensualisme in het strafrecht. Uiteraard stopt het verhaal hier niet en zal het O.M. genoodzaakt zijn om de vervolging in te stellen. Niet alleen is er dan tijd verloren gegaan met het voeren van die procedures, nu komt daar de tijd bij die nodig is om de klassieke strafprocedure te doorlopen.

249. De wettelijke regeling werkt dit tijdverlies in de hand. Daarom maak ik bepaalde voorstellen voor de regelingen van elk van deze figuren zodat deze beter aan de beoogde doelstellingen kunnen voldoen en in overeenstemming zijn met de rechtspraak van het EHRM.

250. Ik zal eerst bespreken hoe de voorafgaande erkenning van schuld, de minnelijke schikking en de strafbemiddeling gezamenlijk niet voldoende tegemoet komen of kunnen komen aan de beoogde doelstellingen. Daarna zal ik bij elke figuur apart voorstellen maken om tegemoet te komen aan de mogelijke problemen die ze al dan niet kunnen veroorzaken. Hierbij hou ik niet enkel rekening met de beoogde doelstellingen van de wetgever maar kijk ik ook naar mogelijkheden om de positie van de verdachte te verbeteren.

6.1 Tijdbesparend en kostenbesparend

251. De procedure die minder tijd in beslag neemt, kost ook minder. Zo zullen er in het geval van het strafrecht minder zittingen gehouden moeten worden, zal er door een snellere afhandeling minder onderzoek nodig zijn, wat er voor zorgt dat die tijd en middelen in andere zaken gestoken kunnen worden.

252. Een eerste opmerking die gemaakt kan worden is dat de wetgever met deze figuren niet de zaken treft die in de praktijk lang aanslepen en voor de gerechtelijke achterstand zorgen.¹⁹² Het zijn vooral de assisenzaken en complexe correctionele zaken die aan de basis van de gerechtelijke

¹⁹² P. DE HERT en T. DECAIGNY, "Plea-bargaining past niet in Belgische correctionele procedure", *Juristenkrant* 2006, afl. 134.

achterstand liggen. De misdrijven waarvoor het Hof van Assisen bevoegd is zijn uitgesloten van de toepassingsgebieden van alle figuren van consensualisme in het strafrecht. Naar mijn mening is dit geen al te groot probleem. De zaken die minder bijdragen aan de gerechtelijke achterstand, nemen nog altijd tijd in beslag. Die tijd kan gespendeerd worden aan de grote zaken die voor de gerechtelijke achterstand zorgen. Er kan alsnog tijd bespaard worden door de korte of simpelere zaken sneller af te handelen dan het nu in de praktijk via de klassieke procedure gaat. Mijn inziens is de uitsluiting van de misdrijven, die in de praktijk de langdurige zaken uitmaken, van het toepassingsgebied van deze figuren geen al te groot probleem om toch de gerechtelijke achterstand weg te werken.

253. Wat de wetgever wel had kunnen doen om de voorafgaande erkenning van schuld en de minnelijke schikking tijdbesparender te maken, was om deze figuren dezelfde aanvraagtermijn te geven als de strafbemiddeling, nl.: voordat de zaak aanhangig is gemaakt of van de onderzoeksrechter het instellen van een onderzoek is gevorderd. Op dit moment kan het O.M., zelfs na het instellen van de vervolging en het aanvangen van de klassieke strafprocedure, overgaan tot een voorafgaande erkenning van schuld of een minnelijke schikking zo lang er nog geen eindvonnis of eindarrest in strafzaken is geweest. Dit betekent dat men tijd heeft verloren aan het onderzoek en het houden van zittingen. Dan moet hierbij de tijd geteld worden die nodig is voor de onderhandelingen en de controle door de rechter van het gemaakte akkoord waarna het akkoord bekrachtigd kan worden en de procedure op zijn einde is gekomen. Dit is evenwel het beste geval mogelijk. Als tijdens de onderhandelingen geen akkoord komt of de rechter weigert dit akkoord te bekrachtigen dan zal er teruggekeerd moeten worden naar de klassieke procedure. In dit geval werd de klassieke procedure onderbroken om er uiteindelijk terug in te vallen. Het is duidelijk dat dit allesbehalve tijdbesparend en kostenbesparend is. In de praktijk is er weliswaar een kleine kans dat dit scenario zich zal afspelen maar de mogelijkheid bestaat.

6.2 De overeenstemming met artikel 6 EVRM en de rechtspraak van het EHRM

254. Het EHRM heeft al beslist dat de vereenvoudigde afhandeling van strafzaken ook onder artikel 6 EVRM valt.¹⁹³ Om aan het recht op een eerlijk proces te voldoen bij deze vereenvoudigde afhandeling van strafzaken is het vereist dat een rechter, voordat enige gevolgen bekomen worden, een volwaardige controle kan uitvoeren op de hele procedure ter bescherming van de verdachte.¹⁹⁴ Het Grondwettelijk hof heeft naar deze laatste zaak verwezen als één van de redenen om te bepalen dat de minnelijke schikking een schending uitmaakte van het recht op een eerlijk proces in het geval dat het O.M. na het instellen van de strafvordering bij de rechtbank hierop kon terugkomen door de minnelijke schikking voor te stellen terwijl een rechter enkel een formele controle mag uitvoeren en geen volwaardige controle kan uitoefenen op de procedure.¹⁹⁵ Voor de strafbemiddeling is er evenwel in het algemeen geen rechterlijke controle voorzien. Zoals ik al

¹⁹³ EHRM 27 februari 1980, nr. 6903/75, Deweer/België.

¹⁹⁴ EHRM 29 april 2014, nr. 9043/05, Natsvlishvili en Togonidze/Georgië.

¹⁹⁵ GwH 2 juni 2016, nr. 83/2016.

eerder heb besproken, lijkt me dit strijdig te zijn met de rechtspraak van het EHRM en maakt dit een schending uit van het recht op een eerlijk proces.¹⁹⁶

6.3 Mijn voorstel voor de aanpassing van de voorafgaande erkenning van schuld

255. Om er voor te zorgen dat de voorafgaande erkenning van schuld meer tijd kan besparen, stel ik voor om dezelfde aanvangstermijn toe te passen zoals bij de strafbemiddeling. Dit betekent dat het O.M. enkel de voorafgaande erkenning van schuld kan voorstellen zo lang de zaak nog niet aanhangig is gemaakt bij de strafrechter. Dit verhelpt het al eerder beschreven probleem waarbij de klassieke procedure gestart wordt, overgegaan wordt tot een voorafgaande erkenning van schuld. Het lukt de partijen niet om tot een akkoord te komen waardoor het O.M. alsnog besluit om de klassieke strafprocedure te volgen.¹⁹⁷

256. Het lijkt me beter om het toepassingsgebied uit te breiden. Hierbij bedoel ik vooral de plafondstraf. Mijn inziens mag deze weggelaten worden. De plafondstraf wordt bepaald aan de hand van de strafmaat die het O.M. van plan is te vorderen. Het is bekend dat het O.M. of de strafrechter bereid is om al het mogelijke als verzachtende omstandigheid aan te nemen zodat een misdaad gecorrectionaliseerd kan worden waardoor het Hof van Assisen niet meer bevoegd is, maar wel de correctionele rechtbank.¹⁹⁸ De bepaling van de plafondstraf houdt rekening met de correctionalisatie van de misdaad en dit staat het O.M. toe om via artikel 80 Sw. een lagere categorie van straftoemeting toe te passen. De plafondstraf voor de voorafgaande erkenning van schuld is 5 jaar gevangenisstraf. Met toepassing van artikel 80 Sw. kunnen alle misdaden na correctionalisatie onder het toepassingsgebied vallen van de voorafgaande erkenning van schuld behalve de misdaden die expliciet uitgesloten zijn van de procedure.

257. Dit geeft het O.M. een keuzemonopolie in de huidige toepassing van deze procedure. Eerst kunnen ze ervoor kiezen om verzachtende omstandigheden toe te passen, dan kunnen ze kiezen of ze een straf vorderen die lager ligt dan de plafondstraf en uiteindelijk kunnen ze nog beslissen of ze de voorafgaande erkenning van schuld gaan voorstellen of niet want zij hebben het initiatiefrecht. Dit lijken 3 verschillende keuzes te zijn maar het is telkens dezelfde instelling nl. het O.M., die deze keuzes moet maken. Dit zorgt ervoor dat als het O.M. vanaf het begin voor ogen heeft om de voorafgaande erkenning van schuld voor te stellen, ze ervoor kunnen zorgen dat de voorwaarde met betrekking tot de plafondstraf voldaan wordt. Hierna moeten ze gebruik maken van hun initiatiefrecht om de toepassing van de procedure te starten. Naar mijn mening is er in de praktijk geen verschil tussen de voorwaarde van de plafondstraf en het initiatiefrecht dat aan het O.M. toekomt. Zoals hierboven beschreven: als het O.M. van plan is om de voorafgaande erkenning van schuld toe te passen dan vorderen ze een straf die onder het plafond ligt en stellen ze de procedure voor aan de verdachte. De huidige plafondstraf kan gezien worden als een

¹⁹⁶ Zie randnr. 197.

¹⁹⁷ Zie randnr. 253.

¹⁹⁸ R. DECLERCQ, "Verzachtende omstandigheden en correctionalisatie", *T.Strafr.* 2009, afl. 5, 251; H. FRANSEN, "Verzachtende omstandigheden", in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2013, 382.

onderdeel van het initiatiefrecht van het O.M. en daarom lijkt het me niet nodig dat de plafondstraf apart vermeld wordt van het initiatiefrecht.

258. De regeling van het initiatiefrecht strookt volgens mij niet helemaal met de achterliggende gedachte van het artikel en de beoogde doelstellingen van de wetgever. De verdachte heeft de mogelijkheid om de toepassing van de voorafgaande erkenning van schuld aan het O.M. te vragen. Het O.M. is niet verplicht om hier op in te gaan. Op zich stoort dit mij niet, maar het O.M. is ook niet verplicht om de weigering te motiveren. Wat is dan het nut om de verdachte de mogelijkheid te geven om de toepassing te vragen, als het O.M. dit gewoonweg kan negeren? In het arrest van het Grondwettelijk Hof over de minnelijke schikking vond het Hof niet nodig dat er een algemene motivatieverplichting nodig was omdat het O.M. vrij was in het bepalen van zijn opsporingsbeleid en zijn vervolgingsbeleid.¹⁹⁹ Dit is opmerkelijk voor een figuur die gebaseerd is op consensualisme. De medewerking van de verdachte wordt vereist tijdens de procedure: hij zal zijn schuld moeten erkennen, zijn bereidheid om de schade te vergoeden moeten aantonen en hij kan onderhandelen over zijn strafmaat. Maar zijn bereidheid om mee te werken voor het begin de procedure kan zo maar genegeerd worden? Dit gaat ook in tegen het doel waarvoor de figuur in het leven is geroepen: de snellere afhandeling van zaken om de gerechtelijke achterstand weg te werken. Als de verdachte op voorhand van plan is om mee te werken dan kan de procedure sneller afgehandeld worden waardoor het tijdbesparend effect gerealiseerd wordt. Rekening houdend met de vrijheid van beleid van het O.M. en het beoogde doel van de voorafgaande erkenning van schuld, stel ik voor dat het O.M. verplicht is om de weigering van de toepassing van deze procedure te motiveren in het geval dat de toepassing door de verdachte aangevraagd werd.

259. Samengevat is dit mijn voorstel voor de aanpassing van de voorafgaande erkenning van schuld: de aanvangstermijn wordt gelijkgesteld aan die van de strafbemiddeling als poging om tijd te besparen, de voorwaarde van de plafondstraf verwijderen omdat deze als deel van het initiatiefrecht van het O.M. beschouwd kan worden en het opleggen van een motivatieplicht op het O.M. enkel wanneer deze weigert in te gaan op de vraag van de verdachte om de voorafgaande erkenning van schuld toe te passen. Het doel is om tijd te besparen. De voorafgaande erkenning van schuld vermindert de werklast van het O.M.: zo zullen ze minder moeten overgaan op hun taken inzake bewijsverkrijging, strafvordering en strafuitvoering.²⁰⁰

6.4 Mijn voorstel voor de aanpassing van de minnelijke schikking

260. In tegenstelling tot de voorafgaande erkenning van schuld, maakt de plafondstraf hier geen onderdeel van het initiatiefrecht uit. Dit komt door het feit dat de plafondstraf voor de minnelijke schikking lager ligt dan die van de voorafgaande erkenning van schuld. Hierdoor worden er meer misdaden uitgesloten dan diegene die expliciet door het artikel uitgesloten zijn van het toepassingsgebied.

261. Net zoals bij de voorafgaande erkenning van schuld, kan mijn inziens de aanvangstermijn van de minnelijke schikking ook aangepast worden zodat deze gelijk is aan die van de

¹⁹⁹ GwH 2 juni 2016, nr. 83/2016.

²⁰⁰ N. DE NIL, "Recente wijzigingen in de regelgeving aangaande het consensueel strafrecht" in J. DE HERDT, H. LAMON, P. THIRIAR, J. DE WINTER, E. TEERLINCK, T. MEESE, S. DEPAUW en N. DE NIL, *De Potpourri-wetten*, Gent, Larcier, 2017, 200.

strafbemiddeling. Ook dit voorkomt het risico dat er heen en weer gesprongen kan worden tussen procedures wat afbreuk doet aan de tijdbesparing die de wetgever voor ogen had bij het invoeren van deze figuur.

262. Wat betreft het initiatiefrecht, ben ik dezelfde mening toegedaan als bij de voorafgaande erkenning van schuld. Ik heb er geen probleem mee dat de uiteindelijke beslissing aan het O.M. toekomt. Evenwel moet een weigering op de vraag van de verdachte om de minnelijke schikking toe te passen gemotiveerd worden.

263. Als laatste zou ik een volwaardige rechterlijke controle invoeren op het akkoord tussen de verdachte en het O.M. zodat de minnelijke schikking in overeenstemming is met artikel 6 EVRM en de rechtspraak van het EHRM.

264. Dit is mijn voorstel voor de minnelijke schikking: de aanvangstermijn vervangen door die van de strafbemiddeling zodat alle 3 de figuren dezelfde aanvangstermijn hebben. Ten tweede opnieuw een motivatieverplichting opleggen indien het O.M. weigert in te gaan op de vraag van de verdachte om de minnelijke schikking toe te passen. Als laatste moet een volwaardige rechterlijke controle mogelijk zijn zodat het Belgisch recht in overeenstemming is met de rechtspraak van het EHRM betreffende het recht op een eerlijk proces.

6.5 Mijn voorstel voor de aanpassing van de strafbemiddeling

265. Bij de bespreking van de verschillen tussen de minnelijke schikking en de strafbemiddeling, werd het duidelijk dat deze figuren zeer gelijkaardig waren wat de voorwaarden betrof. Het enige belangrijke verschil hierin was de aanvangstermijn. Gezien dat mijn aanpassingen van de aanvangstermijnen gebaseerd zijn op de aanvangstermijn van de strafbemiddeling, is er geen reden om deze te wijzigen. Voor het overige zijn de voorgestelde aanpassingen voor de minnelijke schikking ook van toepassing op de strafbemiddeling. In plaats van de uitbreiding van de rechterlijke controle bij de minnelijke schikking, ben ik van oordeel dat die volwaardige rechterlijke controle bij de strafbemiddeling moet toegevoegd worden zodat deze figuur ook in overeenstemming zal zijn met artikel 6 EVRM en de bijhorende rechtspraak.

Conclusie

266. Nu alle mogelijke procedures die een verdachte kan volgen voor de behandeling van zijn strafzaak besproken zijn kom ik terug bij mijn onderzoeksvragen. Mijn centrale onderzoeksvraag was of de invoering van de voorafgaande erkenning van schuld noodzakelijk was om de door de wetgever beoogde doelstellingen te halen in het licht van de al bestaande figuren, nl. minnelijke schikking en strafbemiddeling? Om de noodzakelijkheid te kunnen bepalen, had ik de volgende vragen gesteld: Behaalt de nieuwe figuur de doelstellingen die de wetgever voor het oog had bij het invoeren van de voorafgaande erkenning van schuld? In het bijzonder: kan de nieuwe figuur de gerechtelijke achterstand wegwerken? Is het tijdbesparend en kostenbesparend? En waren de bestaande figuren niet genoeg om aan die doelstellingen tegemoet te komen? Welke aanpassingen kunnen ervoor zorgen dat de doelstellingen alsnog behaald kunnen worden? Als laatste vroeg ik me af of een verdachte zich wel op de voorafgaande erkenning van schuld zou willen beroepen? Zijn de minnelijke schikking of de strafbemiddeling of zelfs de klassieke strafprocedure aantrekkelijker?

267. De vragen worden in omgekeerde volgorde beantwoord.

Zou een verdachte zich wel op de voorafgaande erkenning van schuld willen beroepen? Zijn de minnelijke schikking of de strafbemiddeling of zelfs de klassieke strafprocedure aantrekkelijker?

268. De voorafgaande erkenning van schuld biedt de verdachte de mogelijkheid om te onderhandelen met het O.M. over de straf die hij opgelegd zal krijgen. Deze figuur is op zich een opportuniteit voor de schuldige verdachte. Indien hij via de klassieke procedure een bekentenis zou afleggen dan was hij onderworpen aan de wil van het O.M. of de strafrechter. Vonden deze niet dat de bekentenis een verzachtende omstandigheid uitmaakte of niet voldoende was om tot een lichtere straf te komen, dan had de verdachte geholpen om de strafprocedure sneller af te handelen maar behaalde hij geen voordeel uit zijn medewerking. Het voordeel van de lichtere straf is bijna gegarandeerd bij de voorafgaande erkenning van schuld tenzij de strafrechter deze toch niet proportioneel zou vinden. Althans biedt deze procedure meer zekerheid dan de loutere bekentenis omdat de verdachte de mogelijkheid krijgt om het O.M. te overtuigen om een lichtere straf te vorderen.

269. Van alle vormen van consensualisme in het strafrecht is de voorafgaande erkenning van schuld het minst voordelig. De minnelijke schikking en de strafbemiddeling kunnen allebei tot het verval van de strafvordering leiden. Dit in tegenstelling tot de voorafgaande erkenning van schuld dat in het beste geval enkel een strafvermindering kan inhouden.

270. Het grote probleem is evenwel dat de verdachte geen echte keuze heeft met betrekking tot de figuur die toegepast kan worden. Elk van deze figuren vereist zijn vrijwillige medewerking dus hij kan niet tegen zijn wil in gedwongen worden om de voorafgaande erkenning van schuld te doorlopen terwijl hij eigenlijk een voorkeur heeft voor bvb. de strafbemiddeling. Het probleem is dat hij deze voorkeur niet kan afdwingen. Het initiatiefrecht voor de toepassing van deze figuren ligt steeds bij het O.M. die geen rekening moet houden met de voorkeur van de verdachte. De invoering van de voorafgaande erkenning van schuld heeft een risico voor de verdachte gecreëerd. Het O.M. heeft nu de mogelijkheid om enkel de voorafgaande erkenning van schuld voor te stellen

ook al verkiest de verdachte een van de andere figuren. In het geval dat de verdachte om een andere figuur vraagt, kan het O.M. zonder motivatie dit weigeren en de voorafgaande erkenning van schuld voorstellen. De verdachte zal hierop moeten ingaan als hij de klassieke procedure wil vermijden.

271. Om de vraag te beantwoorden: indien een schuldige verdachte de keuze heeft tussen de klassieke procedure en de voorafgaande erkenning van schuld, dan zal hij zich op de voorafgaande erkenning van schuld willen beroepen. In het geval dat een schuldige verdachte kan kiezen tussen de voorafgaande erkenning van schuld of een van de overige procedures, dan zal hij niet voor de voorafgaande erkenning van schuld kiezen. De onschuldige verdachte kan beter voor de klassieke procedure kiezen want zo kan hij volledig vrijgesproken worden en zal hij geen schadevergoeding moeten betalen aan het slachtoffer.

Behaalt de nieuwe figuur de doelstellingen die de wetgever voor het oog had bij het invoeren van de voorafgaande erkenning van schuld? In het bijzonder: kan de nieuwe figuur de gerechtelijke achterstand wegwerken? Is het tijdbesparend en kostenbesparend? En waren de bestaande figuren niet genoeg om aan die doelstellingen tegemoet te komen? Welke aanpassingen kunnen ervoor zorgen dat de doelstellingen alsnog behaald kunnen worden?

272. Het enkele feit dat de wetgever de voorafgaande erkenning van schuld heeft toegevoegd, toont aan dat de strafbemiddeling en de minnelijke schikking niet voldoende waren om de gerechtelijke achterstand weg te werken.

273. De gerechtelijke achterstand wordt vooral opgelopen in de strafzaken die voor het Hof van Assisen komen. Deze zaken zijn uitgesloten van het toepassingsgebied van alle figuren. Dit hoeft niet te betekenen dat de voorafgaande erkenning van schuld niet kan helpen om deze achterstand weg te werken. Ook de korte zaken die voor weinig achterstand zorgen, nemen tijd en kosten in. Die tijd en kosten kunnen gespendeerd worden aan de zaken die wel voor achterstand zorgen en zo kan de gerechtelijke achterstand verholpen worden. De bestaande figuren kwamen hier al aan tegemoet en nu de voorafgaande erkenning van schuld is ingevoerd die een ruimer toepassingsgebied heeft, kunnen meer zaken sneller afgehandeld worden.

274. Nochtans is het niet zeker dat de voorafgaande erkenning van schuld en de minnelijke schikking daadwerkelijk tijd en kosten zullen besparen. De huidige regeling van deze procedures maakt het mogelijk voor het O.M. om deze voor te stellen zo lang er nog geen eindvonnis of eindarrest is uitgesproken. Dit betekent dat tijdens de klassieke procedure overgestapt kan worden naar een van de twee procedures. In het slechtste geval mislukt deze procedure waardoor opnieuw de klassieke procedure gevoerd moet worden. De voorafgaande erkenning van schuld en de minnelijke schikking kunnen tot meer tijd en kosten leiden in plaats van minder.

275. Ik stel voor om de aanvangstermijnen van de figuren eenvormig te maken. De beste keuze hiervoor is de aanvangstermijn van de strafbemiddeling omdat de toepassing ervan niet meer mogelijk is nadat de strafvordering aanhangig is gemaakt. Dit voorkomt het probleem van het meermaals veranderen van procedures.

276. De andere aanpassing die ik voorstel is het invoeren van een volwaardige rechterlijke controle bij de minnelijke schikking en de strafbemiddeling. Zonder deze rechterlijke controle bestaat de kans dat het EHRM een schending vaststelt van artikel 6 EVRM. De Staat is aansprakelijk voor deze schendingen en zal de slachtoffers van inbreuken moeten vergoeden. Zo kunnen deze vergoedingen vermeden worden wat ook kosten bespaard.

Was de invoering van de voorafgaande erkenning van schuld noodzakelijk om de door de wetgever beoogde doelstellingen te halen in het licht van de al bestaande figuren, nl. minnelijke schikking en strafbemiddeling?

277. In feite was het niet echt noodzakelijk om de voorafgaande erkenning van schuld in te voeren. De wetgever had evengoed het toepassingsgebied van de minnelijke schikking en de strafbemiddeling kunnen uitbreiden tot het toepassingsgebied van de voorafgaande erkenning van schuld. Dit zou hetzelfde effect hebben gehad: de snellere afhandeling van meer strafzaken. Ik ben van oordeel dat de wetgever dit niet gedaan heeft om het publieke vertrouwen in justitie niet te doen afnemen. De bestaande figuren hebben het verval van de strafvordering als gevolg. Het verruimen van het toepassingsgebied zou een beeld van straffeloosheid kunnen geven wat tot meer misdrijven kan aanzetten en de maatschappij zou het vertrouwen in justitie kunnen verliezen. De voorafgaande erkenning van schuld leidt tot een verminderde straf maar het behoudt het afschrikwekkend effect. Het kan de beoogde doelstellingen halen zonder het publieke vertrouwen in justitie te verliezen. Op deze manier komt de wetgever tegemoet aan het adagium: *justice must not only be done, it must also be seen to be done*.

De invoering van de voorafgaande erkenning van schuld was dus noodzakelijk in het licht van de al bestaande figuren. Niet om de beoogde doelstellingen van de wetgever te halen maar wel om het publieke vertrouwen in justitie hoog te houden.

Bibliografie

Wetgeving

Art. 151 GW.

Art. 79 Sw.

Art. 80 Sw.

Art. 32 V.T.Sv.

Art. 216 Sv.

Art. 216*bis* Sv.

Art. 216*ter* Sv.

Art. 1 wet op de verzachtende omstandigheden, BS 13 maart 1892.

Wet van 13 augustus 2011 tot wijziging van het Wetboek van strafvordering en van de wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, om aan elkeen die wordt verhoord en aan elkeen wiens vrijheid wordt benomen rechten te verlenen, waaronder het recht om een advocaat te raadplegen en door hem te worden bijgestaan, BS 5 september 2011.

Wetsontwerp houdende wijzigingen van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, *Parl. St*, Kamer 2015-2016, nr. 1418/001, 395p.

Justitieplan Koen Geens.

Rechtspraak

EHRM 27 februari 1980, nr. 6903/75, Deweer/België.

EHRM 27 november 2008, nr. 36391/02, Salduz/Turkije.

EHRM 29 april 2014, nr. 9043/05, Natsvlishvili en Togonidze/Georgië.

GwH 28 februari 2013, nr. 20/2013.

GwH 2 juni 2016, nr. 83/2016.

Cass. 14 oktober 2003, *R.C.J.B.*, 2004, 405.

Rechtsleer

ARNOU, P., "Bekentenis in strafzaken", *OSS* 2000, afl. 33 97-112.

BEERNAERT, M-A., BOSLY, H.D. en VANDERMEERSCH, D., *Droit de la procedure penale*, II, edition 2014, Brussel, Die Keure, 2014, XV + 1834 p.

BOULAERT, E., *De implementatie van de Salduz-rechtspraak in België*, masterproef, Universiteit Gent faculteit rechtsgeleerdheid, 2012, X +142p.

CALLEWIER, A., *De eenheid in de uitspraak van schuld en straf, De grote Franchimont uit de parlementaire ijskast gehaald*, masterproef, Universiteit Gent faculteit rechtsgeleerdheid, 2016, IV + 106p.

DECAIGNY, T., "Plea-bargaining in België: een koekoeksei?", *Jura Falc.* 2002-2003, afl. 3, 457-476.

DECLERCQ, R., *La preuve en matière pénale*, Brussel, Swinnen,, 1988, 109p.

DECLERCQ, R., "Verzachtende omstandigheden en correctionalisatie", *T.Strafr.* 2009, afl. 5, 247-251.

DE HERT, P. en DECAIGNY, T., "Plea-bargaining past niet in Belgische correctionele procedure", *Juristenkrant* 2006, afl. 134.

DE NIL, N. "Recente wijzigingen in de regelgeving aangaande het consensueel strafrecht" in DE HERDT, J., LAMON, H., THIRIAR, P., DE WINTER, J., TEERLINCK, E., MEESE, T., DEPAUW, S. en DE NIL, N., *De Potpourri-wetten*, Gent, Larcier, 2017, 197-235.

DE RUYVER, B. en VAN IMPE, K., "De minnelijke schikking en de bemiddeling in strafzaken", *R.W.* 2000-01, 445-463.

DE SOUTER V., "Strafbemiddeling, de wet van 10 februari 1994", *Jura. Falc.*, 1996-1997, 511-540, <https://www.law.kuleuven.be/jura/art/33n3/desouter.htm>.

FRANSEN, H., "Verzachtende omstandigheden", in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2013, 369-396.

MEIRENS, L. "vanaf 26/11/2016 wordt het recht op bijstand door een advocaat tijdens het verhoor uitgebreid", 2016, <https://www.advocatenkantoor-mattijs.be/nl/nieuws/nieuwsbrieven/231-het-recht-op-bijstand-door-een-advocaat-tijdens-het-verhoor-wordt-uitgebreid>.

SUDRE, F., *Les grands arrêts de la Cour européenne des Droits de l'Homme*, Parijs, Presses Universitaires de France, 2015, XIV + 944 p.

Thevissen, P., "Preuve en droit pénal", in X., *Postal Mémoires – Lexique du droit pénal et des lois spéciales*, Waterloo, Kluwer, 2011, 185/01 - 185/24.

VAN BAVEL, H. en LIBOTTE, D., "Minnelijke schikking gedeeltelijk ongrondwettelijk verklaard", <https://www.stibbe.com/en/news/2016/june/minnelijke-schikking-gedeeltelijk-ongrondwettelijk-verklaard>.

VANCAUTER, J. en DE MEESTER, K., *justice for sale*, Gent, Larcier, 2015, 55p.

VAN DEN WYNGAERT, C. *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, I, Antwerpen, Maklu, 2011, 1277p.

VAN DEN WYNGAERT, C. *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, II, Antwerpen, Maklu, 2014, XXIX + 1378p.

VANDERHEIDEN, K., "Minnelijke schikking", in X., *Postal Memorialis, Lexicon strafrecht, strafvordering en bijzondere wetten*, Antwerpen, Kluwer, 2016, 263-272.

VANPUYENBROECK, L. en DEPAUW, S., *Potpourri II*, Mechelen, Kluwer, 2016, VII + 321p.

VANWAENBERGH, K. en GILLARD, B. "Ook de advocaat van de niet-aangehouden verdachte mag aanwezig zijn tijdens het verhoor: richtlijn dwingt de Belgische wetgever tot een aanpassing van de Salduz-regelgeving, <http://www.eubelius.com/nl/spotlight/ook-de-advocaat-van-de-niet-aangehouden-verdachte-mag-aanwezig-zijn-tijdens-het-verhoor>.

Auteursrechtelijke overeenkomst

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:
Voorafgaande erkenning van schuld: een risico of een opportuniteit voor verdachten?

Richting: **master in de rechten-rechtsbedeling**

Jaar: **2017**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze overeenkomst.

Voor akkoord,

Roosen, Mike

Datum: **31/07/2017**